Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

ЎЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ, ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ВА МИНИСТРЛАР СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

«СОВЕТ УЗБЕКИСТОНИ» — ОРГАН ЦЕНТРАЛЬНОГО КОМИТЕТА КОМПАРТИИ УЗБЕКИСТАНА, ВЕРХОВНОГО СОВЕТА И СОВЕТА МИНИСТРОВ УЗБЕКСКОЙ ССР

49 йил чиқиш. № 15 (13.575). 18 ЯНВАРЬ. 1967 йил ЧОРШАНБА. Баҳоси 2 тийин.

Сўнмас у кунлар шуҳрати

ФАРҒОНА ГАЗЕТАМИЗ МЕҲМОНИ

Азиз Фарғона

Улуғ Октябрь сенга бахш этган бахт-иқбол бутун водийнинг иқтисодий, маданий тараққиётини ойдин йўлдан олиб бормоқда. Гўзал Фарғонанинг тоғ-тоғ пахта хирмонлари, битмас-туганмас нефть бойликлари, эл-юрт тахсин топаётган химия мўъжизалари, соҳибжамол боғ-бўстонлари, ўз чиройига монанд ранго-ранг атласлари, азамат меҳнатсевар кишиларнинг яратаётган ажойиб ишлари Ватанимиз тарихининг зарварақларида бутун салобати билан акс этиб турибди.

Коммунистик партиянинг ленинча миллий сиёсати туфайли Фарғона области совет ҳокимияти йиллари ичида ғоят катта муваффақиятларга эришди.

Фарғона меҳнаткашлари Совет давлатининг шонли 50 йиллик тўйига борар эканлар, партиямиз XXIII съезди чизиб берган тарихий қарорларни амалга ошириш билан коммунизм моддий-техника базасини яратиш йўлидаги умумхалқ ишига муносиб ҳисса қўшабердилар.

(Фарғонага бағишланган материалларни газетанинг иккинчи, учинчи саҳифаларида ўқийсиз).

ТЕХНИКА РЕМОНТИ

Шонли беш йилликнинг иккинчи босқичига, Улуғ Октябрь социалистик революциясининг 50 йиллиги нишонланадиган йилга қадам қўйдик. Ижодкор, яратувчи совет халқи партия XXIII съезди, КПСС Марказий Комитети март ва май Пленумлари белгилаб берган улуғвор вазифаларни, беш йиллик планнинг иккинчи йили топшириқларини бажаришга янада зўр ғайрат ва ташаббус билан киришди.

Утган йил чиндан ҳам зафар қучган йил бўлди. Социалистик қишлоқ хўжалиги, хусусан пахтачилигимиз янада юксак поғонага кўтарилди. Қишлоқ хўжалигининг моддий-техника базаси ҳар қачонгидан ҳам мустаҳкамланди. Эндиликда қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришининг бирон соҳасини машина ва механизмларсиз тасаввур этиш қийин. Ерни ҳайдашдан тортиб то ҳосил йиғим-теримигача бўлган барча дала ишлари серунум механизмлар ёрдамида бажарилмоқда. Экономикамизнинг бу тармоғида техника прогрессининг ойдин, нурли йўли янада равшанроқ кўринмоқда. Деҳқонларимиз, шонли механизаторларимиз ана шу йўлдан дадил бориб, комплекс механизациялаш даражасини тинмай оширяптилар, деҳқончилик маданиятини юксакликка кўтаряптилар.

Деҳқонларимиз техникани яхши ишлатибгина қолмай, балки уни жондан азиз билиб қадрламоқдалар, эъзозламоқдалар. Чунки, техника деҳқоннинг энг яқин дўсти, мўл ҳосил етиштиришнинг ишончли воситаси. Пахтакорлар, ғаллакорлар, сабзавоткорлар техника кучидан унумли фойдаланиб, экин майдонларини йил сайин кенгайтиряптилар, чигит ва бошқа экинлар уруғи экишни қисқа, қулай агротехника муддатларида ўтказмоқдалар, экинларни сифатли парвариш қилмоқдалар, ҳосилни нобуд қилмай йиғиб-териб олмоқдалар.

Бу йил республикамиз колхоз ва совхозлари 1966 йилдагидан кўпроқ майдонга чигит, дон ва бошқа экинлар уруғи экишлари, комплекс механизацияни тағин ҳам кенг жорий этишлари, ишлаб чиқаришни интенсивлаш даражасини кучайтиришлари, ўтган йиллардагига нисбатан кўп маҳсулот етиштиришлари зарур.

Бунинг учун, даставвал, кўклам экишига ҳар тарафлама яхши тайёргарлик кўриш керак. Ҳадемай қиш тугаб, баҳор келади. Мўл ҳосил учун, пахта ва бошқа қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштиришни кўпайтириш учун курашнинг ҳал қилувчи даври бошланади. Ана шу даврни шай бўлиб кутиб олиш, экиш кампаниясини қулай агротехника муддатларида уюшқоқлик билан ўтказиш экинлардан мўл ҳосил етиштиришнинг асосий шарти ҳисобланади. Кўклам экишига кўриладиган тайёргарлик ишлари комплексида эса техника ремонти асосий ўринни эгаллайди. Пахта ва бошқа экинлар майдони асосан кузда ҳайдаб қўйилди. Ҳозир колхоз ва совхозларда ўғит тўпланяпти, шўр ювиш, ерга яхоб бериш давом этяпти. Булар амалга оширилиши зарур бўлган тадбирлар, албатта. Лекин ана шу тадбирлар ичида ҳозир энг муҳими техника ремонти ҳисобланади. Чунки техника вақтида ремонт қилинмаса ва ҳозирланмаса эрта баҳорда ерни бороналаш имкони бўлмайди, ҳозир қанчадан-қанча куч ва маблағ сарфлаб тўпланган нам кўтарилиб кетади. Ерни текислаш ва экишга тайёрлаш, бинобарин экиш ишлари кечиктириб юборилади.

Давлатимиз деҳқонларга ғамхўр ва меҳрибон. Бу йил республикамиз колхоз ва совхозлари давлатдан умумий қиймати 50 миллион сўмликдан зиёд янги техника, шу жумладан 20 мингтадан ортиқ трактор, 4 мингтадан кўпроқ янги, серунум терим агрегатлари оладилар. Лекин ҳозир колхоз ва совхозларда мавжуд бўлган ҳар бир трактор, плуг, сеялка, терим агрегати ва бошқа техника воситасининг умрини узайтириш, уни узоқ муддат давомида ишлатиш ҳамда ундан кўпроқ фойда кўришга эришиш зарур. Бунга техникани белгиланган муддатларда капитал ва жорий ремонт қилиш, яхши асраш йўли билан эришиш мумкин.

Эндиликда ҳар бир район ва хўжаликда техникани тез ва сифатли ремонт қилиш имкониятини берадиган ремонт базаси, бу ишни бажаришнинг уддасидан чиқадиган мутахассис кадрлар мавжуд. Ана шу имкониятлардан тўла фойдаланиш керак.

Ҳозир ҳамма ерда техникани ремонт қилиш ва баҳорга тайёрлаш қизғин давом этяпти. Партия, совет, қишлоқ хўжалик ташкилотлари, «Узсельхозтехника» органлари техника ремонтига яхши эътибор бераётган, бу ишни намунали ташкил этаётган жойларда ремонт кўнгилдагидек боряпти. Бу соҳада Самарқанд области ибрат бўляпти. Бу ерда «Узсельхозтехника»нинг ремонт корхоналари хўжаликларнинг барча заказларини ўз вақтида ва сифатли бажаряптилар, ремонт ишларининг таннархини камайтиришга эришяптилар. Бухоро областида техника ремонти учун зарур бўлган запас қисмларни марказлаштирган ҳолда ташиб келтириш йўлга қўйилган. Бу тадбир ремонт ишлари суръатини ошириш, кун сайин кўпроқ техникани ремонт қилиш имкониятини беряпти. Ҳамма областларда ишни ана шундай яхши ташкил қилиш мумкин. Партия ташкилотлари техника ремонтини намунали ташкил қилишдаги илғор тажриба ва ташаббусларни кенг оммалаштиришлари, ремонтнинг бориши устидан муттас: л назорат қилиб туришлари керак.

Умуман республикамизда техника ремонтининг ҳозирги аҳволи талабга жавоб бермайди. 10 январгача тракторларни ремонт қилиш плани атиги 44 процент бажарилди. Плуг, сеялка ва бошқа машина ҳамда асбоблар ремонти ҳам жуда суст боряпти. Техника ремонтида, айниқса Андижон, Қашқадарё, Хоразм областлари ва Қорақалпоғистон Автоном Республикаси орқада қоляпти. Ана шу областлар ва Автоном Республикада ремонт қилиниши керак бўлган тракторларнинг 30-40 проценти тайёрланган, холос.

Ремонт суръатини тезлаштириш учун «Узсельхозтехника»нинг барча ремонт корхоналарида, колхоз ва совхозларнинг устахоналарида ишни икки сменада ташкил этиш, ремонтда илғор, прогрессив усулларни кенг қўлланиш, устахоналардаги ремонт воситаларидан тўла ва унумли фойдаланиш зарур. Ремонтда қатнашаётган мутахассислар ҳамда механизаторлар ўртасида социалистик мусобақани кенг йўлга қўйиш, уларга қулай маданий-маиший шароитлар яратиб бериш зарур.

Шуни унутмаслик кераки, техника сифатли ремонт қилинсагина яхши ишлайди. Шу туфайли ремонтнинг сифатига алоҳида эътибор бериш даркор. Шунга эришмоқ кераки, ремонт талаб бўлган ҳар бир машина устахонага олиб келиниши, юқори сифат билан ремонт қилиниши лозим. Буни ҳисобга олиб, ремонтнинг сифати устидан контролни кучайтириш, ремонт қилинган ҳар бир трактор, плуг, сеялка ва бошқа хил техника воситасини синчиклаб текшириб қабул қилиб олиш керак.

Деҳқонлар катта умид боғлаган, пахта ва бошқа экинлар ҳосилдорлиги ҳамда ялпи ҳосилини ошириш учун курашга азми — қарор қилган юбилей йилининг баҳори яқинлашяпти. Уни шай бўлиб кутиб олайлик. Кўклам экишининг муваффақиятини таъминловчи техникани тез ва соз ремонт қилайлик.

Суратда: коммунистик меҳнат зарбдори слесарь Дмитрий Ваняшин. У плиталар, сув иситиш колонкалари, инжекцион горелкалар ва бошқа жуда кўп маҳсулотлар ишлаб чиқарадиган Тошкент газ аппаратлари заводининг илғор ишчиси. Беш йилликнинг иккинчи йилида смена топшириқларини 130-140 процент бажармоқда.

И. Глауберзон фотоси.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИНИНГ ФАРМОНИ

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИГА САЙЛОВ ЎТКАЗУВЧИ МАРКАЗИЙ САЙЛОВ КОМИССИЯСИНИНГ СОСТАВИНИ ТАСДИҚЛАШ ТЎҒРИСИДА

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми **қарор қилади:**

«Ўзбекистон ССР Олий Советига сайлов тўғрисида Низом»нинг 36 ва 47-моддаларига асосан, Ўзбекистон ССР Олий Советига сайлов ўтказувчи Марказий сайлов комиссияси жамоат ташкилотлари ва меҳнаткашлар жамиятларининг қуйидаги вакилларидан иборат составда тасдиқлансин:

Марказий сайлов комиссиясининг раиси Мирғиёс Аббосович **Зоидов** — Ўзбекистон Касаба союзлари советидан.

Марказий сайлов комиссияси раисининг ўринбосари — Дилбар Аббосовна **Абдураззоқова** — Ўзбекистон ленинчи Коммунистик Ёшлар Союзидан.

Марказий сайлов комиссиясининг секретари — Георгий Михайлович **Орлов** — Ўзбекистон Маданият ходимлари касаба союзидан.

Марказий сайлов комиссиясининг аъзолари:

Ашуров Халим — Бухоро шаҳридаги 163-қурилиш трести 987-бошқарма ишчилари, инженер-техник ходимлари ва хизматчиларидан.

Жумабоев Ҳайдар — Сирдарё область, Сирдарё районидаги Охунбобоев номли колхоз аъзоларидан.

Икромов Ориф — Қарши педагогика институти профессор-ўқитувчилари состави ва студентларидан.

Караманова Нагима — Тахтакўпир район коммунистик ташкилотидан.

Каримов Карим Каримович — Армия, авиация ва флотга ёрдам берувчи кўнгилли жамият (ДОСААФ) республика комитетидан.

Нуъмонов Комил (Яшин) — Ўзбекистон ёзувчилари союзидан.

Нуруллаева Розия — Хоразм область, Хива районидаги Энгельс номли колхоз аъзоларидан.

Санжара Надежда Никитична — Самарқанд область касаба союзлари советидан.

Турсунхўжаева Марзия — Тошкент тўқимачилик комбинати 1-йигирув корхонаси ишчилари, инженер-техник ходимлари ва хизматчиларидан.

Ульянина Надежда Емельяновна — Марғилондаги Куйбишев номли ипак комбинати ишчилари, инженер-техник ходимлари ва хизматчиларидан.

Холматов Кўчар — Термиз пахта тозалаш заводи ишчилари, инженер-техник ходимлари ва хизматчиларидан.

Шерматов Эрмуҳаммад — Андижон машинасозлик заводи ишчилари, инженер-техник ходимлари ва хизматчиларидан.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси
Ё. НАСРИДДИНОВА.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Секретари
Р. САХИБОЕВ.

1967 йил 17 январь.
Тошкент шаҳри.

«БИЛИМ» ПРАВЛЕНИЕСИНИНГ ПЛЕНУМИ

16 январда Москвада Бутуниттифоқ «Билим» жамияти правлениесининг пленуми очилди. Пленум Улуғ Октябрь социалистик революциясининг 50 йиллигига ана шу жамият ташкилотлари тайёргарлик кўришига бағишланди.

КПСС Марказий Комитети пропаганда бўлимининг мудири В. И. Степанов доклад қилди.

ҒАЛЛА МЎЛ БЎЛСИН

СССР ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИГИ МИНИСТРЛИГИНИНГ КОЛЛЕГИЯСИДА

Мамлакатимиз ғаллачиларининг фахрли бурчи — юбилей йилида барча қишлоқ хўжалик экинларидан юқори ҳосил етиштиришдир. Бу ҳосилга деҳқонлар ўтган кузда замин яратдилар. Колхоз ва совхозлар кузги шудгор планини тамомила бажардилар. Ғарбий Сибирь ва Қозоғистон районларида 12 миллион гектар ер ағдармай ҳайдалди. Кузги экинлар энг яхши муддатларда экиб бўлинди.

Қишлоқда қиш ҳам бекорчилик эмас. Колхоз ва совхозларда ёппасига ўғит тайёрлаш давом эттирилмоқда. Қорни сақлаб қолиш чоралари кўриляпти. Баҳори экинларнинг уруғи тайёрланмоқда.

Кузги экинлар — шу кунларда деҳқонлар ғамхўрлик қилаётган асосий нарса бўлиб қолди. СССР Қишлоқ хўжалиги министрлиги коллегиясининг кенгайтирилган мажлиси ҳам шу сабабдан кузги экинларга қаровни ташкил этиш, юбилей йилида ғалла етиштиришни янада кўпайтириш мавжуд имкониятлардан самарали фойдаланишга бағишланди. Коллегияда бир қатор марказий министрликлар ва бошқармаларнинг раҳбарлари, РСФСР, Украина, Қозоғистон, Белоруссия, Молдавиянинг вакиллари қатнашдилар. Шунингдек қишлоқ хўжалиги ўлка ва область бошқармаларининг, мамлакат асосий ғалла районларидаги илмий тадқиқот муассасаларининг ходимлари ҳам қатнашдилар.

Коллегияда мамлакатнинг бир қанча районларида куздан бери кузги экинларнинг ривожланиши учун ноқулай шароитлар вужудга келганлиги қайд этилди. Баъзи бир зоналарда тупроқдаги фойдали нам запаси кўп йиллик ўртача кўрсаткичлардан анча паст келган.

Шу сабабдан кузги экинларнинг ҳосилдорлигини ошириш учун қишлоқ хўжалик органлари илмий тадқиқот муассасалари, хўжалик раҳбарлари, мутахассислар ишлаб чиққан бир қанча тадбирларни амалга ошириш вазифаси турибди.

Даставвал ҳар бир колхоз ва совхозда кузги экинларнинг аҳволини синчиклаб ва системали контроль қилиб туришни ташкил этмоқ лозим. Кўпгина колхоз ва совхозларда ҳозирнинг ўзидаёқ кузги экинларни кузатиб бориш, қорни сақлаб қолиш, муз қатқалоғини йўқотиш, экинларнинг ивиб ва чириб кетишига қарши тадбирлар кўриш вазифалари юклатилган.

Мавжуд шароитларда кузги экинларни баҳорда қаттиқ азотли (бир қанча районларда эса фосфорли) ўғит билан оширилган дозаларда озиқлантириш самарали тадбир бўлади. Ўғитга кетган харажатларни ҳосил бир неча карра қоплаши мумкин.

Кўпгина хўжаликларда катта органик ўғит запаслари бор. Шуларни баҳори экинларга солиш билан биргаликда кузги экинларни озиқлантиришда ҳам шулардан фойдаланган мақбул. Илғор колхоз ва совхозлар сингари ҳар бир хўжаликда маҳаллий ўғит тайёрлайдиган ва уни далаларга чиқарадиган махсус отрядлар тузиб уларни моддий рағбатлантириш тадбирларини ишлаб чиқмоқ лозим.

Намлик унча етишмайдиган барча районларда қор сувларини сақлаб қолиш ишларини кенг ривожлантириб юбормоқ лозим. Тажрибанинг кўрсатишича, марказий қора тупроқли область районларида, Поволжье, Жанубий Урал, Ғарбий Сибирь районларида шу тадбирлар ёрдамида ҳар гектар ердаги тупроқда 300-400 кубометр нам тўплаш мумкин. Бу эса ҳар гектардан олинадиган ғаллани 2-4 центнер оширади.

Коллегияда ҳосилдорликни янада кўтариш ғалла етиштиришни кўпайтиришдаги асосий йўл эканлиги қайд этилди. Шунинг учун колхоз ва совхозларда 1967 йилги баҳорги экиш планлари аниқлаб чиқилаётганида маҳаллий шароитларда энг кўп ҳосил берадиган буғдой, маккажўхори, арпа, ёрмабоп ва бошқа экинларга ажратиладиган майдонларни кенгайтириш учун барча чораларни кўрмоқ лозим. Уруғлик сифатини яхшилаш дон етиштириш ва сифатини кўпайтиришдаги энг қулай ва самарали резервлардан ҳисобланади. Ҳар бир хўжалик раҳбари, ҳар бир мутахассиснинг бурчи ғалла экинлар▪ уруғлик стандартининг биринчи класси талабларига жавоб берадиган районлаштирилган сортларнинг юқори сифатли уруғларидан экилишига эришишдир.

Бунинг учун ҳамма имкониятлар мавжуд. Колхоз ва совхозлар уруғликлар билан ўтган йилдагига қараганда яхшироқ таъминланган. Уруғликларни тозалаш ва хиллаш ишлари муваффақиятли бормоқда. Бироқ, аҳён-аҳён хўжаликларда ҳанузгача нокондицион уруғликлар экиш ҳолларига йўл қўйилмоқда. Бундай қилишга қатъиян йўл қўймаслик лозим. Агрономия қоидаларига риоя қилиш ҳар бир колхоз ва совхоз учун қонун бўлиб қолиши керак. Қишлоқ хўжалик экинлари ҳосилдорлигини ошириш, қишлоқ меҳнаткашларининг янги катта муваффақиятларга эришувлари мана шуларга боғлиқ.

(ТАСС).

ЮБИЛЕЙ ШАРАФИГА

Чуст районидаги Куйбишев номли колхозда юбилей шарафига тайёргарлик авж олиб кетди.

Коммунистик бригада деган ном олиш учун мусобақалашаётган колхозда музей қурила бошланди. Қишлоқда Улуғ Ватан урушида ҳалок бўлган колхоз меҳнатчиларига ҳайкал ўрнатилади. Октябрь 50 йиллиги номли истироҳат парки барпо этилади. Байрамгача эллик хонадон типовой янги уйларда ҳовли тўйларини ўтказадилар, клуб, водопровод, телефон станцияси ишга туширилади.

Колхозчилар юбилей йилида гектар бошига 40 центердан пахта ҳосили етиштиришни планлаштирмоқдалар.

Ўрта Чирчиқдаги «Полярная звезда» колхозининг механизаторлари қишлоқ хўжалик техникаси ремонтини тугатдилар. Ремонтни колхоз устахонасида тракторчиларнинг ўзлари қилдилар.

Агрегатлар ремонти муддатидан илгари тугатилганлиги ва улар дала ишларига яхши тайёрланганлиги учун колхоз касаба союз ташкилоти механизаторларга мамлакатдаги энг яхши курортлар ва дам олиш уйларига имтиёзли путевкалар берди.

УЛУҒ ОКТЯБРНИНГ 50 ЙИЛЛИГИ ВА В. И. ЛЕНИН ТУҒИЛГАН КУННИНГ 100 ЙИЛЛИГИ ОЛДИДАН

ҚИШЛОҚЛАРНИ ЭНГ ЧИРОЙЛИ ҚИЛИБ ҚУРИШ ВА ОБОД ҚИЛИШ УЧУН

КЎРИК-КОНКУРС

СССР ХАЛҚ ХЎЖАЛИГИ ЮТУҚЛАРИ ВИСТАВКАСИНИНГ БОШ КОМИТЕТИ, СССР ГОССТРОЙИ, «СЕЛЬСКАЯ ЖИЗНЬ» ГАЗЕТА РЕДАКЦИЯСИ, ВЦСПС ВА СССР ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИГИ МИНИСТРЛИГИ УЛУҒ ОКТЯБРНИНГ 50 ЙИЛЛИГИ ВА В. И. ЛЕНИН ТУҒИЛГАН КУННИНГ 100 ЙИЛЛИГИ ШАРАФИГА КОЛХОЗ ВА СОВХОЗ ПОСЕЛКАЛАРИНИ ЭНГ ЧИРОЙЛИ ҚИЛИБ ҚУРИШ ВА ОБОД ҚИЛИШ УЧУН БУТУНИТТИФОҚ КЎРИГИ-КОНКУРСИ ЭЪЛОН ҚИЛАДИЛАР.

Кўрик-конкурс эълон қилишдан мақсад — ана шу тарихий саналарга тайёргарлик кўриш даврида оммавий-сиёсий ва ташкилотчилик ишларини кенг авж олдириб юборишдан, бу ишларни КПСС XXIII съездининг қишлоқ ва шаҳарларда маданий-маиший турмуш шароитидаги тафовутларни бартараф қилиш соҳасида белгилаб берган қарорларини амалга оширишдан иборат. Кўрик-конкурс қишлоқ посёлкаларини энг чиройли қилиб қуриш ва обод қилиш даражаси, илғор маҳаллий Советлар, совхозлар, колхозлар, қурилиш лойиҳалаш ташкилотлари ва бошқа ташкилотларнинг тажрибаси мисолида қишлоқ билан шаҳар аҳолисининг турмуш даражасини бир-бирига янада яқинлаштириш соҳасидаги ишларни бугун чоралар билан жонлантириб юбормоғи керак.

Кўрик-конкурс икки босқичда ўтказилади: биринчиси 1967 йил мобайнида Улуғ Октябрнинг 50 йиллигига якунларни тўплаш билан; иккинчиси — 1968—1969 йиллар мобайнида В. И. Ленин туғилган куннинг 100 йиллигига якунларни тўплаш билан ўтказилади.

(Давоми тўртинчи бетда).

Советлар мамлакатида

ТАСС МУХБИРЛАРИНИНГ ХАБАРЛАРИ

РЕКОНСТРУКЦИЯ НАТИЖАСИДА

◆ПАВЛОДАР. «1-Иртишский» разрезини реконструкция қилиш натижасида бу разрезнинг қуввати ошиб, йилига бир миллион тонна кўмир кўп қазиб чиқариладиган бўлди. Ишлаб турган разрезда қисқа вақт ичида ички ресурслар ҳисобига кўмир қазиб чиқариладиган янги траншея қурилди.

УРТА ОСИЁДА БИРИНЧИ

✦ Қирғизистонда қуриладиган Ўрта Осиёда биринчи электротехника ўйинчоқлари заводи номенклатурасида ўн олти хил буюм бор.

Корхонанинг барча асосий ва ёрдамчи цехлари бир корпусга жойлаштирилади. Ўйинчоқлар конвейердагина йиғиштириб берилади.

ЯНГИ ҚУРИЛИШЛАР

◆ Қарағандадаги пайпоқ фабрикасининг биринчи навбати маҳсулот берди. Корхонада 700 хотин-қиз ишчи меҳнат қилмоқда. Уларнинг кўпчилиги шахтёрлар оиласининг аъзоларидир.

ЯКДИЛЛИК БИЛАН МАЪҚУЛЛАНДИ

МИНСК, 16 январь. (ТАСС). Бугун бу ердаги спорт саройида Минск область партия ташкилоти активининг йиғилиши бўлди.

Йиғилиш аҳли томонидан самимий кутиб олинган КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари Л. И. Брежнев «КПСС Марказий Комитети 1966 йил декабрь Пленумининг якунлари тўғрисида» доклад қилди.

Йиғилиш қатнашчилари КПСС Марказий Комитети декабрь пленуми қарорларини якдиллик билан маъқулладилар.

Йиғилиш ишида КПСС Марказий Комитети сиёсий бюроси аъзолигига кандидат, Белоруссия Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари П. М. Машеров иштирок этди.

Л. И. Брежнев йиғилишдан кейин йиғилишда иштирок этган Белоруссия Компартияси Марказий Комитети ва область комитетларининг секретарлари, Белоруссия ССР Министрлар Совети ва область ижроия комитетларининг раҳбар ходимлари билан учрашиб, улар билан партиявий иш, хўжалик ва маданий қурилиш масалалари ҳақида суҳбатлашди.

Кечқурун КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари партия активи йиғилиши қатнашчилари учун берилган концертда ҳозир бўлди.

Кечқурун Л. И. Брежнев Минскдан жўнаб кетди.

* * *

РИГА, 16 январь. (ТАСС мухбири). Бугун Академик опера ва балет театрида Латвия партия ташкилоти активининг йиғилиши бўлди. Йиғилишни Латвия Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари **А. Э. Восс** очди.

КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, КПСС Марказий Комитети ҳузуридаги партия контроли комитетининг раиси А. Я. Пельше «КПСС Марказий Комитети 1966 йил декабрь Пленумининг якунлари тўғрисида» доклад қилди.

Йиғилиш КПСС Марказий Комитети Пленумининг қарорларини якдиллик билан маъқуллади.

Фарғона тонготари

ОЙДИН ЙЎЛ

САМОЛЁТ Қурама тизма тоғларини кесиб ўтиб Фарғона водийсига кирганда шарққа бир назар ташланг-а! Шунда сезасиз. Водий худди улкан бодомнинг мағзи-ю, атрофини ўраб турган тизма тоғлар унинг қобиғи. Жисмининг гўзаллигини қаранг. Исми ҳам жисмига монанд, Фарийхона — гўзаллик макони. Бир вақтлар — бундан минг-минг йиллар муқаддам шундай ном беришган бу водийга. Ўшандан бери у кимларнинг кўзини ўйнатмади!

Шу минг-минг йиллар бадалида кимлар бу гўзаллик маконига суқ билан, ҳасад билан, ёмон ният, ёмон кўз билан тикилмади! Уни ўзиники қилиб олмоқчи бўлмади! У қанча марта қўлдан-қўлга ўтмади! Лашкарбошилар, хонлар, амирларни кўрмади! Улар шу водийни деб қанча қон тўкишмади! Ҳар йили баҳорда очилгуси алвон-алвон лолалар ўшанда бегуноҳ тўкилган қонлар рамзи эмасмикан!

Араб лашкарбошиси Қутайба ибн Муслим ҳам шу водий сувидан ичган, шу водий тупроғига пешанасини қўйиб ҳар куни беш вақт намозни бажо келтирган. У лашкарларининг найзалари учида ўз динини олиб келган. Бу динга киришни хоҳламаганларни Дамашқ пўлатидан ясалган қиличлар тиғидан ўтказган. Минг турли балоларга гирифтор қилган.

Чингизхон, Ботухон, Темурланг замонларида Фарғона гўзаллик макони бўлмай қолди. Қишлоқлар, боғлар сувсизликдан хароб бўлди. Хонлар, амирлар, шайҳлар уруши водийни дўзахга айлантирди. Парийхона ўзининг минг-минг йиллик тарихида, умрида ўн гулидан бир гули ҳам очилмади. Уни очилтирмадилар!

Шу минг-минг йиллар номи Фарғона тарихида мангу қоладиган, унинг халқига қайишган, қайғудош, тилакдош бўлган қандай маърифатпарвар кишиларни берди, деб сўраб кўрингчи тарихдан. Тарих дейди: машҳур мунажжим олим Аҳмад ал Фарғонийни, шоиралар Увайсий, Нодирабегимни, ғурбатда ўтган Фурқатни, замоннинг зайлидан аччиқ-аччиқ кулган Муқимийни, Завқийни... яна бир неча кишиларни. Уларни бармоқ билан санаш мумкин. Кўп эмас...

Ана шу Фарғонада тонг отганига энди ярим аср бўляпти. Лекин унинг тарихига, ўзига бир назар ташлангчи! Шу ярим асрнинг ҳар бир йили бир асрга татийдиган йиллар бўлганини кўрасиз. Энди у гулгун очилиб жисми исмига монанд бўлиб бормоқда.

Энди Фарғона сувини ичган одам борки, унинг номини эшитганда юзлари ёришиб, лабларига ханда кўчмай қолмасин! Унинг кўз олдидан Қуванинг антиқа анорлари-ю, Нурсуқнинг тилларанг узумлари, Бувайдининг тилёрар анжирлари-ю. Водилнинг хурмон ўриклари, камалак рангидан андоза олган Марғилон атласлари-ю халқаро бозорда ҳамиша «кўзга яқин» Риштон кўзалари, Сўх картошкаси-ю Попнинг қарқара ғўзалари бир-бир ўтмай қолмайди. Беихтиёр, жаннат деганлари шу Фарғонанинг ўзи эмасмикан, деган хаёлга боради. Бир умр шайдоси бўлиб қолади.

Энди Фарғона танглайи пахта билан кўтарилиб, пахтазорда суяги қотган, пахтадан, пилладан бахтини топган одамлар ватани бўлиб қолди. Шу ярим асрнинг ўзида Фарғона тарихида номи қоладиган қанча одамлар чиқмади дейсиз! Марғилондан Ўзбекистоннинг биринчи призеденти Йўлдош ота Охунбобоев, Каптархонадан Усмон Юсупов, Водилдан Ҳамроқул Турсунқулов, Қўқондан Хамза, Попдан Мамажон ота, Меликўзи Умрзоқов... Буларнинг номи тарихдан муносиб ўрин олди. Уларни фарғоналикларгина эмас, бутун ўзбек халқи, советлар диёрининг ҳамма ватанпарварлари яхши сўзлар билан эсга олади.

От босмаган ерларни той босади, дейишганича бор экан. Академик Қори Ниёзий қаторига Азиз Қаюмов, Р. Раҳмонов сингари олимлар, машҳур адиб Абдулла Қаҳҳор қаторига Эркин Воҳидов, Ҳусниддин Шарипов сингари талантли шоирлар, алп-пахтакор Аҳмаджон Одилов қаторига Мусо Шербўтаев, Қурбон Кенжаев сингари миришкорлар келиб қўшилмоқда. Биргина булар эмас. Фарғонада етти яшардан етмиш яшаргача танийдиган Бузруқхўжа Усмонхўжаев, Фахритдин Шамсиддинов, Тожихон Шодиева, Олияхон Султонова, Мамадали Топиболдиев сингари кишилар бор. Фарғонанинг донғини таратганлар ҳам, «уйқудаги гўзал» — Фарийхонани асрий уйқудан уйғотганлар ҳам шулар, шу сингари мардоналар.

Фарғона — ғўзанинг ранги-рўйига қараб, у билан тиллашадиган, шунга қараб ўғит берадиган, сув тарайдиган дала донишмандлари ватани. Қўқон зонасидаги ерларда олимларни ҳайратда қолдириб кузги шудгордан воз кечган ҳам Фарғона деҳқонлари. Шунинг эвазига улар гектаридан ўн-ўнбеш ўрнига 20-25 центнердан ҳосил олишмоқда. Фарғона областининг Қизил байроғида Ленин ордени порлаб турибди. Фарғона деҳқонлари шу юксак ишончга муносиб иш қилишмоқда. Ялпи пахта ҳосили етмишинчи йил даражасига етай деб қолди. Бултур 516 минг тонналик хирмон уйилди. Область пахтачилиги тарихида ҳеч вақт бунчалик мўл ҳосил етиштирилмаган эди.

Фарғона ўтмишда йирик саноати бўлмаган, ҳамма нарсани, ҳатто рўзғор қулфлари ва кетмонни четдан олган бир ўлка бўлса, эндиликда ўз маҳсулотларини жаҳоннинг ўттизга яқин мамлакатига экспорт қилмоқда. Фарғонада энди 120 га яқин йирик саноат корхонаси бор. Унинг ҳар соҳада — нефтчидан ҳам, бинокордан ҳам, телефонисткадан ҳам, тўқувчидан ҳам Меҳнат Қаҳрамонлари бор. Фарғона деса энди одамларнинг кўз олдига пахта хирмонларигина эмас, дунёга донғи кетган нефть сақлагич Фарғона шарлари, рангли металларни совуқ ҳолича пайвандлайдиган аппаратлар ҳам келади.

Фарғона деса энди кўз олдимиздан унинг ҳайкалтарош тарошлаб қўйгандай карж-карж тоғлари, асрдийда чинорлари, бўй талашиб ўсган мирзатераклари, зилол сувлари-ю хушовоз булбуллари, саҳий ери-ю олма-анор боғлари, меҳнаткаш, саломдан ҳам олдин «келинг» дейдиган меҳмондўст одамлари бир-бир ўтади. Фарғона жамолини гулгун очаётган, донғини таратаётганлар шу одамлар. Шу одамлар унинг шонли, зафарларга бурканган тарихини яратишмоқда. Шу одамлар Фарғонани ривож топишнинг, яна ҳам яшнашнинг, гулгун очилишнинг ойдин йўлига олиб чиқдилар. Бир вақтлар шоир Муқимий:

Мулки Ҳинду Марвдан келсам топардим эътибор,
Шу эрур айбим Муқимий, мардуми Фарғонаман, —

деб ўтган бўлса, энди ҳар бир фарғоналик ғурур билан, қаддини тик тутиб, Фарғона фарзандиман, дейди.

Х. ЭРМАТОВ,
Социалистик Меҳнат Қаҳрамони, Қува район ижроия комитетининг раиси.

Ф. ЮСУПОВА,
Социалистик Меҳнат Қаҳрамони, телефонистка.

З. ҒАНИЕВ,
«Фэрганаводстрой» трестининг бошқарувчиси.

М. ТОПИБОЛДИЕВ,
Совет Иттифоқи Қаҳрамони, Бағдод районидаги «Коммунизм» колхозининг раиси.

Адҳам ҲАМДАМ,
журналист.

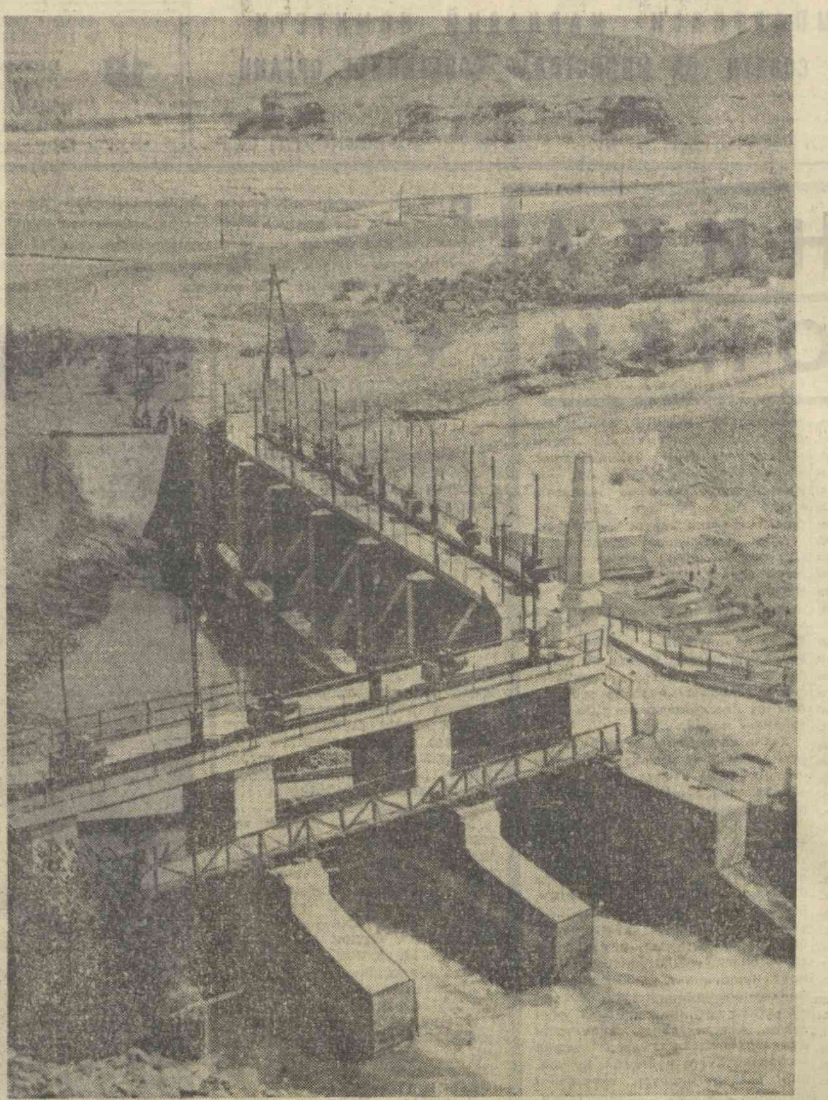

Суратда: Фарғонанинг мукаммал янги сув иншоотларидан Сариқўрғон тўғонининг кўриниши.

Г. Бойко фотоси.

ҲАЙКАЛ

У — ким? У босмачиликнинг энг охирги ўчоғи ва ашаддий диндорлар ҳамда бир тўда реакцион руҳонийлар маскани бўлган Шоҳимардонда биринчи совет мактабини очган, биринчи колхоз ташкил қилган одам. Ўзбекистоннинг бу энг чекка ва тоғлар орасида жойлашган энг қолоқ қишлоғига Ленин ғояларини биринчи марта олиб келган ҳам шу. Шоҳимардонда хотин-қизлар ўртасида биринчи марта динга қарши ташвиқот юргизган ҳам, биринчи паранжи ташлаш маросимини ташкил қилган ҳам у.

Унинг кимлигини энди эслагандирсиз...

Ҳа, ўша тиниб-тинчимас, Советлар иши учун жонини ҳам аямаган шоир Ҳамза Шоҳимардонга биринчи бўлиб Лениннинг ҳайкалини олиб борган... Бунинг ҳам жасоратларга тўла ўз тарихи бор.

Ҳамза Ҳакимзода 1926 йилда Йўлдош Охунбобоевнинг рухсати билан Шоҳимардонга боради. Бемақсад эмас, албатта. Қурбонликлар, закотлар эвазига текинхўрлик билан яшаётган, халқни авраб бойлик орттираётган эшонларнинг ниқобини йиртиб ташлаш учун, кирдикорларини очиб ташлаш учун боради. Ўша ерда Совет ҳокимиятини мустаҳкамлаш, Ленин ғояларининг тантана қилишига ҳисса қўшиш учун боради. Мақсадига эришади ҳам. Лекин жуда оғирлик билан! Дастлабки вақтларда унга жуда кам одам эргашади, кўплар унга ишонмайди. У қийналади, руҳан эзилади. Лекин орқага қайтмайди.

Ўз мақсадларини аҳолига гап билан уқдира олмагач, бошқа йўл тутишга қарор қилади. У ўзи ташкил қилган мактаб олдидаги майдонга тош ва ғиштлардан постамент тайёрлата бошлайди. Лекин унинг нима бўлишини ҳеч кимга айтмайди. Ҳатто постаментни тиклаганлар ҳам унинг нима бўлишини билишмайди. Буни ўша постаментни тиклашда иштирок қилган, Ҳамза тузган «Ўртоқ» колхозининг собиқ раисларидан бири Дадажон Ҳакимов ҳам тасдиқлади.

Кунларнинг бирида эрталаб Ҳамза мактаб ўқувчиларини ва Шоҳимардон аҳолисини йиғиб ичкаридан ўз тўнига ўроғлиқ бир нарсани олиб чиқади ва ўзи қурдирган постамент устига ўрнатиб қўяди. Ленинни уларга таништириб, митингни очади. Шоҳимардонликлар ўшанда биринчи марта Ленин ҳайкалини кўришади.

Лениннинг ичкинагина бу ҳайкалини Ҳамза Шоҳимардонга осонлигича олиб борган деб ўйлайсизми? Йўқ! У бу ҳайкални 1926 йил охирларида Тошкентдан олиб келиб, Аввалдаги Исмоил акасиникига постамент битгунича яшириб қўйган. Кейин эса Шоҳимардонга тўнга ўраб сўқмоқ йўллар билан юриб, пинҳона олиб борган. Шоҳимардонликларнинг халқлар доҳийси Ленинга муҳаббатини ошириш учун, Фарғонанинг бу энг чекка бурчагида доҳий ғоялари тантанаси учун курашида ўзига мададкор бўлиши учун олиб борган.

Шоҳимардонга Ҳамза қўйган Ленин ҳайкали яқинларгача шоирга мақбара очилгунча ҳам турган эди. Уни кейинги вақтда қишлоқ Советига, уй тўрига кўчиришган. Ўрнига эса Лениннинг катта ҳайкалини қўйиш тараддуди кўриляпти. Бу ҳайкал Ҳамзаободга жуда ярашиб тушади.

ТОНГ ЮЛДУЗЛАРИ

БУ ҲЕЧ КИМ кутмаган воқеа 1917 йил июлда содир бўлди. Фарғона область мусулмонларининг съездига келган Қўқон вакиллари съездни ташлаб чиқиб кетишди. Улардан бири — Орифжон Мирпўлатов съездни нимага ташлаб чиқиб кетганини 1917 йил 14 июлда «Знамя свободы» газетасида эълон қилинган хатида шундай тушунтиради:

«Мен, мусулмон меҳнаткашлари Қўқон иттифоқининг раиси Орифжон Мирпўлатов мусулмон ташкилотларининг съездига бориб, мусулмон меҳнаткашлари вакилларини кўрарман, дегандим. Съезд қатнашчилари асосан ҳукмрон синф вакиллари ва бойлардан иборат эканлиги биринчи кунданоқ аён бўлиб қолди. Съезднинг тутган йўли ҳам сўзсиз Туркистон камбағал аҳолиси манфаатларига зиддир. Бу йўналишга қарши норозилик билдириш билан биргаликда мен съезд қоидалари бузилаётганини ҳам кўрсатиб ўтишни лозим топдим...

Раислик шарафига эга бўлувчининг бир неча юз таноб ери, суви ва бошқа нарсалари бўлиши керак деб кўрсатилди. Кимки умумий йўналишга қарши галирса, меҳнаткашларнинг манфаатларини ҳимоя қилса, уни сўзлашга қўймадилар...

Рус демократияси эътиборини шунга жалб қиламанки, съезд фақат бир қисм мусулмонлар, яъни бойларнинг манфаатини ифода этаётир. Аминманки, менинг бу норозилигимга эркинлик ва мусулмон меҳнаткашлари ишига содиқ кишиларнинг ҳаммаси қўшиладилар....».

Съезд қатнашчилари буни кутмаган эдилар. Лекин буни ўткинчи бир воқеа деб ҳам бўлмайди. Бу маҳаллий халқ ўртасидан ҳақ-ҳуқуқини таниган, келажакка умид билан қараган кишилар — большевиклар етишиб чиқаётганини кўрсатарди. Мусулмон меҳнаткашлари Қўқон «Иттифоқи» эса большевиклар таъсирида иш олиб борарди. О. Мирпўлатов, И. Маткаримов, У. Шукуров сингари «Иттифоқ»нинг актив арбоблари оташин революционер Ефим Александрович Бабушкин таъсирида большевиклар партияси сафига кирган эдилар. Улар янги даврнинг биринчи тонг юлдузларидир.

- 1916 йил. Июль. Фарғона область ҳарбий губернатори генерал-лейтенант А. Гиппиус Тошкентга хабар қилади:

«Жамики уездлардан жуда хунук ва ташвишли маълумотлар олаётирман. Уездларнинг маҳаллий маъмурияти қасосдан қўрқиб, вилоятлардан шаҳарга қочиб келмоқда. Улар бош кўтарган халқдан шунчалик юрак олдириб қўйишибди».

- **Марғилон. 1916 йил. Июль.**
Маҳаллий полицмейстер хабар қилади:
«Ўнинчи июлга ўтар кечаси, яъни ҳукуматнинг мардикорликка олиш ҳақидаги фармони эълон қилиниши арафасида» маҳаллий аҳолидан бир неча киши уйма-уй юриб, эртага Ўрдага йиғилишни ва у ерда мардикорликка олишга қаршилик кўрсатишни тайинлаб чиқишга «уринди». «Ўнинчи июлда содир бўлган тартибсизликлар ана шу тарғиботчилик ишларининг натижаси бўлиши эҳтимолдан узоқ эмас...»

- 1916 йил 10 июль Марғилон қўзғолони иштирокчиси Раҳмон Раззоқов хотирлайди:
«Бош кўтарганлар орасидан «Ур!» деган овозлар кўтарилди-ю, оломон бойларга ташланди... Икки мингбоши—Маҳмудбек ва Мавлонбек одамларнинг ғазабидан қочиб қутула олмади. Улар ўлдирилди... Одамлар мингбошиларнинг ўлиги тепасида туриб «худога минг қатла шукурки, бу золимлардан қутулдик» дейишар эди»..

- **«Марғилон қўзғолонини бостиришга Скобелевдан қўшин етиб келди. Ўт очилиб бош кўтарганлардан 63 киши ярадор қилинди ва ўлдирилди. Қўзғолоннинг энг фаол қатнашчилари қамоққа олинди. Ҳарбий суд ўнбеш кишини «қўлда қурол билан ҳукуматга қарши чиққанликда» ва «лавозимли кишиларни ўлдиришда» айблаб осишга ҳукм этди. Уларнинг орасида халқ «Нормат-батрак» номи билан атаган Нормуҳаммад Маъзумов ва бошқалар бор эди...»**

- «1916 йил 12 июлда Қўқон уездига қарашли Риштон вилоятида халқ бош кўтарди...
Қўзғолон шунчалик қўрқинчли тус олиб кетдики, оқибатда Қўқон уездининг бошлиғи К. Мединский полициячилар билан тезликда етиб келишга мажбур бўлди. У қўзғолончиларнинг раҳбарларини қамоққа олишга уриниб кўрди. Етти киши қўлга олинди. Лекин оломон уларни ажратиб олиш ҳаракатига тушиб қўзғолди. Шунда уезд бошлиғи ва унинг қўриқчилари оломонга қараб ўт очишди. Кўп ўтмай ўч олувчилар командаси ҳам ёрдамга етиб келди. Қўзғолон бостирилди...»

- «Фарғона областида 1916 йил июль ойининг ўзида 14 жойда қўзғолончиларнинг солдатлар ва полиция билан қонли тўқнашувлари содир бўлди...»

БИРИНЧИ ҚАЛДИРҒОЧ

БУ СУРАТ 1928 йилда олинган. Унинг асли Қўқон шаҳар Давлат архивида сақланмоқда. Бу бир группа аёллар хурофотга қарши курашиб, ўзбек хотин-қизларини маърифат сари даъват этган дастлабки ўт юрак қалдирғочлардандир. Чапдан ўнгга: Чиннихон Муҳаммадиева, Гавҳархоним Раҳимова, Иззатой Мавлонбекова. Пастки қаторда: Сайдинисо Шокирова, Бўрихон Ризаева, Тамарахоним, Улфатой Фаёзова (ўртада), Фотимахон Ҳамидова, Паттихон Эрматова, Ҳалимахон Зафарова (юқорида)лар. Тамарахоним — СССР халқ артисткаси, Г. Раҳимова республика халқ артисткаси, Ч. Муҳаммадиева — Ўзбекистон ССР Министрлар Советида бўлим мудири. С. Шокирова — Фарғонада завод директори. Бир қанчалари шахсий пенсионер.

ҲИММАТ

БИЗ собиқ қуролдош дўстлар яқинда бир йиғилишганимизда одамийлик, саховат, ҳиммат ва яна инсоннинг бошқа ажойиб фазилатлари ҳақида гаплашиб қолдик. Шунда бир дўстимиз умуман одамийлик, оқибат, ҳиммат ҳақида эмас, фарғонача одамийлик, фарғонача оқибат, фарғонача ҳиммат ҳақида гапирди. Қизиқ воқеалардан айтиб берди. Биз ундан, айтиш мумкинки, инсоний фазилатнинг энг олий намуналари ҳақида ҳикоя тинглагандек бўлдик.

Дарвоқе, ҳашар йўли билан жуда қисқа муддатда қазилган Логон ва Катта Фарғона каналлари қурилишини эсланг-а! Булар Фарғонача ҳимматнинг олий намунасига қўйилган ҳайкаллар эмасми!..

Биз уруш йилларида бўлган бир воқеани, «фронт томонлар совуқ экан, шуни жўнатиб беринглар, тагларига солиб ўтиришар» дея аскарларга иссиқ кийимликлар билан бир пўстакни ҳам жўнатмоқчи бўлган фарғоналик кампирни эсладик. Шундан кейингина фарғоналиклар деганда нега меҳроқибатли, ҳимматли, меҳмондўст кишилар кўз олдимизга келишининг сабабини тушуниб етдик.

Биз яна 1944 йилда Ўзбекистоннинг 20 йиллик тўйига фронтдан келганларни, фарғоналикларнинг уларга кўрсатган ҳимматини эсладик. Ўшанда Фарғонага меҳмон бўлиб келганлар ичида уч марта Шуҳрат ордени кавалери Ҳакимжон Иброҳимов, учувчи, Совет Иттифоқи Қаҳрамони Абдусаттор Эшонқулов, хоразмлик Сафоевлар бор эди. Фарғоналиклар уларни уйларининг тўрида меҳмон қилишган, қайтишларида эса йиғиб қўйган пулларига танклар сотиб олиб беришган, уларнинг башнясига «Совет Ўзбекистони 20 йиллиги» деган сўзлар ёздириб фронтга жўнатишган эди. Ана шу самолёт ва танклар Берлинга байроқ тикилгунча ҳам жангдан чиққан эмас.

Мамлакат бошига оғир кунлар тушганда фарғоналиклар ана шундай олиҳимматлик намунасини кўрсатишган.

С. ОХУНЖОНОВ,
Фарғона область ҳарбий комиссари, полковник.

КИШИЛАР ХАРАКТЕРИ

БИРОВ фарғоналикман деса бўлди. Ёдимга ўша заҳоти бир воқеа тушиб кетади-ю кўз олдимга қора соқол, қора кўз, туташқош, урингaн йўл-йўл тўн кийган, қулоқларини рўмолча билан танғиб олган ўттиз-ўттиз беш ёшлардаги бир деҳқон келади. Мен уни умримда фақат бир марта кўрганман. Бундан қирқ саккиз йил муқаддам бўлса керак...

Эрта баҳор эди. Сирдарёда қор ва муз кўчган кезлар... Эрнест Кужело бошлиқ 1-Фарғона отлиқ бригадасида отряд командириман. Бир куни кечаси топшириқ олдим. Раҳмонқул қўрбоши Сирдарёнинг нариги томонидаги қишлоқларни талаб, кулини кўкка совураётгани ҳақида хабар келган. Уни тонг қоронғусида босиб тор-мор келтириш керак. Отряд Сирдарёнинг нариги томонига ўтиб олиши зарур. Лекин аксига юриб паромчи йўқ. Балиқчидан Мингбулоққача паромчи излаб бордик. Йўқ. Топилмади. Сирдарёни кечиб ўтишга юрак бетламайди. Шундай хавфли фаслда таваккал қилиб бўлмайди. Дарёнинг авзои бузуқ.

Бу орада уфқ ёришиб қолди. Ичимни мушук таталайди, хунобим ошади. Паромчи излатаман. Қани топилса! Раҳмонқул қўрбоши босмачиларини уйқусида босиш плани барбод бўлиб боряпти. Бир вақт олдимда отлиқ деҳқон пайдо бўлди. Қора соқол, туташқош, йўл-йўл халат кийган, қулоқларини рўмолча билан танғиб ўраб олган.

— Командир, мен ўтказиб қўяман. Юринг, — деди. Жавобимни кутмай йўл бошлади. Эргашдим. Ёнимдагилардан кимдир отимнинг жиловини ушлади:

— Босмачиларнинг одами бўлмасин тағин, — деди.

Ишонмадим унга. Назаримда йўл бошловчи оддий бир деҳқон эди. Отрядга орқамдан юришни буюрдим. Деҳқон кечувни ўзи бошлаб берди. Отлар бирин-кетин сесканиб, тортиниб сувга туша бошлади. Бунинг охири нима билан тугашини билмасдик.

Йўқ, ҳеч бир шикаст кўрмай дарёдан ўтиб олдигу отларга қамчи босдик.

Раҳмонқул қўрбошининг босмачилари уйқудалигида босиб боришга шошилдик. Ҳайриятки кечикмадик. Уларни ғафлатда қолдириб тор-мор келтиришга муваффақ бўлдик. Кейин бирдан тонгги йўл бошловчимиз ёдимга тушди-ю, суриштира кетдим. «Унинг оти тошга қоқилибми ёки муз парчасига урилибми қирғоққа чиқишда йиқилиб қолган экан, эгарини олиб йўлига кетди. Ўрнига-ўрин от талаб қилгани ҳам йўқ» дейишди. Кечув томонга от чоптириб кетдим. Қай кўз билан кўрайки, улар ҳақ эди. Қирғоқда йўл бошловчининг оти оёқлари тарашадек қотиб ўлиб ётарди. Отидан — ишонган тоғидан айрилган деҳқон унинг ҳақини ҳам сўрамай кетиб қолган эди.

Мен ҳали-ҳали ўша мингбулоқлик мард деҳқоннинг кимлигини билиб олмаганлигим учун ўз-ўзимни койиб юраман. У ҳақиқий марднинг ишини қилган эди. Шунинг учун кимки фарғоналикман деса энг аввало кўз олдимга ўша мард деҳқоннинг қиёфаси келади.

А. ЗАПОЛЬСКИЙ,
шахсий пенсионер.
Фарғона шаҳри.

...ва қуёшли даврони

БУВИЖОНЛАР

ЎТМИШНИ ЭСЛАБ

Кечаси ёғиб чиққан икки энлик қор кун бўйи ҳам эриб кетмади. Қор сувини шимиб қорайган ғўзапояларнинг тагида ҳали қор турарди. Худди эгатлардан сут оқаётганга ўхшарди узоқдан. Изғирин туриб, қор ҳам музлай бошлаган. У ерга тўкилган тузни эслатади. Қуёш анордай қизариб уфқнинг орқасига думалаб кетиб боради.

Райком секретари билан чорва қишловини кўриб, райондан қайтиб келардик. Ҳеч кутилмаганда йўл четидаги бир пайкалда ғалати манзарага дуч келдик. Тўхтадик. Қалингина кийинишиб олган икки кампир этак осиб, эгат оралаб юришибди. Кўрак теришяпти. Невралари бўлса керак, бир қиз дастурхонга учма-уч қилиб тугилган кўракни бошига қўйиб, нариродаги уйга қараб кетарди.

— Одамларни шу совуқда кўрак узишга мажбур қилган ким экан?! — Райком секретари жаҳли чиқиб машинадан тушди.

Яқин бориб сўрашдик. Астойдил кўрак узишяпти. Ёшлари олтмишдан кам эмас.

— Бригада планини бажаргани йўқми?! — «ҳорманг, бор бўлинг»дан кейин райком секретарининг биринчи саволи шу бўлди.

Кампирлар бундай саволдан ҳайрон бўлишдими, иккиланиб жавоб қайтаришди.

— Бажарган. Салкам икки юз прасант бажарган.

— Бригада бажарган бўлса, колхоз бажарган бўлса, район, область бажарган бўлса, нимага кўрак териб юрибсизлар? Шундай совуқда нима зарур?

Кампирлар гўё шу совуқлар ҳам совуқми дегандай, кулимсираб бир-бирларига қараб олишди. Кейин улардан бири юзлари жиддий тортиб.

— Ўзбекистон иккинчи планини ҳали бажармаяпти-ку — деди ташвиш билан, кейин сўраб қолди. — Яқин қолганмикин? Биларсизлар?

— Иккинчи план... — деди ўзича райком секретари «буниси нима экан» дегандай. Кейин тусмоллади. — Қўшимча мажбуриятми?.. Озгина қолди.

— Ҳайрият, — кўракнинг ҳам чўғи қочиб қолганди.

— Керак бўлса, ҳали ҳам топилади. Кўраклари терилмай қолган пайкал битта шаттами! — деди иккинчи кампир.

— Қиш-қишлигини қиладида, — эгачи. Бу ҳафта кунора юз килодан кўрак чувган бўлсак, кейинги ҳафтада беш кунда ҳам топилмай қолади. Яна қор қалин тушиб қолса борми... Ахир юқорида бизга ўхшаганларга ишониб яна шунча пахта берамиз дейишган-да.

— Эсингиздами, бир вақтлар тиззадан қор кечиб кўрак терганларимиз...

— Қаранг-а, туни билан кўрак чувиб чиқардик-а...

Бувижонлар бизни унутишиб, яна кўрак теришга, яқин ўтмишдаги пахта машаққатларини эслашга тушиб кетишди. Улар ўтмишни нолиб эмас, ғурур билан ёдга олишарди. Биз уларнинг ёнида қош қорайгунча қолиб кетдик. Кўрак тердик.

М. МУРОДОВ.

ҲАМЗА Ҳакимзода Ниёзий.

ҲОЙ ИШЧИЛАР

(АШУЛА).

Ҳой, ишчилар,
Эзилган меҳнатчилар!
Битсин, золим бойлар!
Эркингни қўлдан берма,
Яша хизматчилар!
Ҳақингни ол, ишчилар,
Яшов даври сенинг.
Басдур шунча хўрлик,
Зорликлар кўрганинг!
Бор бўлсин хизматчилар,
Эмасму бир инсон!!
Ишчининг нега умри
Бойлар учун қурбон!!
Токайлар биз юрамиз
Қўлу оёқ боғлиқ!!
Бир парча қотган нонга
Юрак, бағир доғли!!
Меҳнатда, меҳнатчилар,
Эзилди бу танлар.
Бизларга чин озодлик
Бўлуркан қачонлар!
Бир сўзга бошимизда
Юз қамчи, ишчилар!
Ерилиб тинмасдан
Қора қон томчилар.
Битсин золим бойлар!
Унга йўлбошчилар!
Яшасин энди мангу,
Қора меҳнатчилар!
Қуроллан, меҳнатчилар,
Бўлсин дунё сенинг!
Бас энди қуллик кўриб,
Асрлар келганинг!

Халқ хўжалигини тиклаш ва биринчи беш йилликлар даврида меҳнаткашларнинг оммавий қаҳрамонлиги жамиятимиз тарихидаги унутилмас саҳифаларнинг биридир.

КПСС МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИНИНГ ҚАРОРИДАН.

Суратда: Марғилон «Атлас» фирмасининг контролёри Қорихон Усмонова. У шойи газламаларнинг ҳеч бир нуқсонсиз тайёрланиши учун тинмай курашмоқда.

А. Тўраев фотоси.

ЎН УЧЛАР

«Фарғона» газетаси бундан қирқ уч йил муқаддам Қўқон техникумининг биринчи битирувчилари ҳақида:

«Бугун дастлабки ўн уч қалдирғоч учирма бўлади, ўз уясидан учиб кетади. Бугун ўн уч қалдирғоч ўзларидан кейин бошқалар ҳам учирма бўлишлари учун учиб кетади, йўлга чиқади», — деб ёзган эди.

Энг аввало ўн уч қалдирғочнинг биринчи ўқитувчиси Тошмуҳаммад Ниёзович Қориниёзов ҳақида. У бундан ярим аср муқаддам биринчи ўзбек совет мактабини ташкил этган киши. Кейинчалик ўша мактаб базасида эса Қўқон педагогика техникуми ташкил топган. Тошмуҳаммад ака ўттизинчи йилларга бориб Тошкентдаги қатор олий ўқув юртларида математикадан лекциялар ўқийбошлади. Олдинма-кетин «Текислик аналитикаси», «Дифференциал ва интеграл ҳисоб», «Асосий математик анализ курси» сингари дарсликлари босилиб чиқди. Қирқинчи йилларга келиб эса Тошмуҳаммад Ниёзович Ўзбекистон Фанлар комитети президиумининг раиси, Ўзбекистон ССР Министрлар Совети раисининг ўринбосари, ундан кейинроқ эса Ўзбекистон Фанлар академиясининг президенти вазифаларида ишлади. Қатор илмий ишларни ниҳоясига етказди. Машҳур «Улуғбекнинг астрономик мактаби» монографияси эса Иттифоқ Давлат мукофотига сазовор бўлди. Мана, эндиликда у — кимсан Қори-Ниёзий, Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг академиги, хизмат кўрсатган фан арбоби.

Муаллимики шундай юксак поғонага кўтарилибди, ўқувчилари кимлар бўлиб етишди экан, ҳаммаси олим бўлиб кетмадимикан дерсиз. Янглишмадингиз деймиз. Чунки биринчи ўн учларнинг ўзидан тўртта олим чиққан. Яна бири республикада хизмат кўрсатган ўқитувчи, бири эса катта бир область коммунистларининг раҳбари. Бошқа бири... келинг яхшиси бирма-бир таништириб чиқа қолайлик...

Теша ЗОҲИДОВ. У биринчи партада ўтирарди. Ўқитувчиси унинг математик бўлишини шундай истардики... Йўқ, ундан биолог чиқди. Шунчаки биолог эмас, биолог-олим чиқди. У аввал университетга ректорлик қилди. Кейин, Ўзбекистон Фанлар академиясига раҳбар бўлди. Катта илмий ишларни ниҳоясига етказди. Ўзбек тилида зоология энциклопедиясини яратди. Ўрта Осиё чўллари ҳақидаги илмий ишларини якунлади.

Зайнаб МИРСАЛИМОВА. Дастлабки ўн учларнинг иккитаси қизлар эди. Уларнинг тақдири ҳам ҳавас қилса арзигулик. Зайнаб она кўп йиллар ўқитувчилик қилди. Қанча ёшларни тарбиялаб ҳаётга учирма қилмади дейсиз! Эндиликда у республикада хизмат кўрсатган ўқитувчилардан бири. Ўғиллари — инженер, қизлари — ўқитувчи.

Улуғ ТУРСУНОВ. У кандидатлик диссертациясини ёқлаб улгурган-у қўлига қурол олган. Улуғ Ватан уруши бошланишидан бир кун аввал у диссертация ёқлаган. У жуда узун уруш йўлларини босиб ўтди. Лекин Вена шаҳрини озод қилишда оғир яраланди-ю бир умрга ҳеч нарсани эшитмайдиган бўлиб қолди. Йўқ, у шу билан сафдан чиқиб кетгани йўқ. У жуда қаттиқ, айтиш керакки жасорат кўрсатиб ишлаб, профессор даражасигача кўтарилди.

Биз кўзга кўринган математик, ўттизга яқин илмий ишларнинг автори, Тошкент педагогика институтининг доценти Раҳим Отажоновнинг, марҳум профессор, ўзбеклар орасида биринчи техника фанлари доктори унвонини олган Йўлчи Тошпўлатовнинг, Н. Чернишевскийнинг «Нима қилмоқ керак?» асарини ўзбек тилига таржима қилган марҳум Шариф Ризаевнинг кўп яхши ишларини ҳикоя қилишимиз мумкин.

Октябрь тонгида ташкил топган биринчи ўзбек совет мактабининг биринчи ўқувчилари, биринчи ва иккинчи учирмалари эндиликда ўзбек совет адабиёти, фани ва маданиятининг бешигини тебратган кишилардир.

И. ТУХТАСИНОВ,
Фарғона область матбуот бошқармасининг бошлиғи.

БИРИНЧИ ДЕПУТАТ

ИСТАГАН қўқонликдан, ким биринчи депутат бўлган деб сўрасангиз «Кумқишлоқлик Амин бува» деган жавобни оласиз. Лекин шу қишлоққа бориб Амин бува ким, деб сўрасангиз катта-ю кичик ҳайрон бўлади. Юзингизга жовдираб қарайди: «Товба, Амин бувани билмайдиган одам ҳам бор экан» деб қўяди ўзича.

Ҳа, Фарғона водийсида, айниқса, Қўқон атрофида Мелибой ота Абдуллаевни билмайдиган одам йўқ ҳисоби. Ленин ғоялари ва Октябрь тантанаси учун, социалистик революция ғалабаларини сақлаб қолиш учун курашларда тобланган, оддий ишчиликдан партия ва совет органларининг йирик раҳбар ходими даражасига кўтарилган бу кекса большевикнинг ҳаёт йўли ибратлидир.

— Революциядан аввал Қўқондаги Швецов деган бойнинг пахта заводида ишлардим. Бир мен эмас, дадам ва акаларим ҳам шу ерда ишлашарди, — дейди Мелибой ота. — Корхона кичик, лекин иш кўп. Машинадан пахта туширардим-у ақли-ҳушим техникада эди. Буни механик Алексей Попов сезиб юраркан. Менга дастгоҳ ва агрегатларнинг сиру асрорини ўргата бошлади. Бора-бора у билан қалин дўст бўлиб кетдик. Бир куни тунги смена вақтида Алексей тўсатдан йўқолиб қолди. Азонга яқин кириб келди. Лекин танаси ўша-ю, калласи бошқа. Вақт нозик, ҳаммаёқ бесарамжон бўлгани учун юрагим шув этиб кетди. У қоронғи хонага кириб, яна боягидай бўлиб чиқди. Бунинг сирини сўрагандим «Ҳозирча бу сирни айтиб бўлмайди» деди кулиб.

Чиндан ҳам Алексей ишга ўз ҳолича, яширин ташкилот топшириғини бажаргани борганда эса маска кийиб, бошқа одам бўлиб борарди. Бир куни Алексей Мелибойга «ҳоҳласанг бугун кинога олиб бораман» деб қолди. Шогирд рози бўлди. Кечқурун, қош қорайганда улар темир йўл станцияси томонга йўл олишди. Нотаниш, баланд иморат олдида тўхташди. Аввал механик уйга кириб чиқди-да, кейин Мелибойни эргаштириб кирди. Уйнинг ичкари хонасида соқол-мўйлови оппоқ, қари табиат киши ўтирарди. У Мелибой билан қўл бериб кўришгач, ота-онаси, ҳамқишлоқлари, қариндошларини сўради. «Анча ишончли одам кўринасан, биз билан ишлашга майлинг борми» деди сўнгра. Йигит рози бўлгач, бояги одам ўрнидан туриб Мелибойга яқинлашди «Энди сен большевиксан. Нонимиз ҳам, қонимиз ҳам, жонимиз ҳам бир» деди.

Большевик дегани нималигини кейин суриштириб олган Мелибой яширин ташкилотга астойдил ёрдам бера бошлади. Орадан кўп ўтмай шаҳарда ғалаён кўтарилди. Ҳокимият меҳнаткашлар қўлига ўтди, деган овозалар тарқалди. Пахта тозалаш заводи ҳам бойдан олинди. Заводга Мелибойнинг акаси ишчи Юсуфжон Абдуллаев бошлиқ бўлиб қолди. Ўзи эса механик А. Попов билан бирга ёғ заводига ишга ўтказилди. Бу ўзгаришлар қишлоқларгача етиб борди. Мелибой Абдуллаев Говхона жамоасида революцион комитет раислигига сайланди. У айни бир вақтда уезд ревкомининг вакили сифатида махфий иш билан ҳам шуғулланди.

— Революция душманлари ётиб қолгунча отиб қолдеб ҳуруж қилган давр эди ўшанда, — дея ҳикоя қилади Мелибой ота. — Айниқса босмачилар қишлоқни қон қақшатарди. Агентларимиз менга Эргаш қўрбошининг эркатойларидан бўлган Назир қўрбоши муйимараклик бир қизга зўрлаб уйланаётганини айтишди. Мен бу гап қанчалик тўғрилигини билиш учун отлиқ қишлоққа жўнадим. Лекин босмачилар изимга тушганини пайқаб ярим йўлдан шаҳарга қайтиб келдим. Биксон деган бошлиғимиз бўларди. У билан баслаҳат Назирни қўлга тушириш режасини туздик.

Кечаси қуролланган ҳолда 20 чоғли одам билан Мўйимаракка боришди. Қишлоққа кираверишдаги Абдукарим қассобнинг кўча эшигини қоқишди. Юрагини ҳовучлаб қассоб чиқди. У эшик очишга қўрқар, дағ-дағ титраётганидан «ким у» деган овози ҳам эшитилмас эди. Мелибойни товушидан таниб эшикни очди-ю, хушидан кетаёзди. Чунки орқада қўрбоши кийимида 20 чоғли қуролли одам турарди. Воқеани қассобга тушунтиришди. У тўйхонани кўрсатиб қўйиб, орқасига қайтди.

Базм жуда авжига чиққан, босмачиларнинг баъзилари учиб қолган, сал хушёррокдари найчи, дуторчи ва танбурчиларни олдиларига ўтқазиб олиб, яккафарёд қилишарди. Мелибой бошлиқ йигитлар чорбоғ тарафдан кириб, қоровулликка қўйилган икки босмачини осонгина «тинчитишди»-да, милтиқни ўқталганларича базмхонага ўтишди. Тўйдагилар қий-чув кўтарганларича бирпастда тумтарақай бўлишди. Босмачилар эса қуролга қўл узатишга ҳам улгуришмади. Ўн бир босмачи Назир қўрбоши билан бирга қўл-оёғи боғланиб, қурол-аслаҳаси билан аравага юклаб олиб кетилди. Бу воқеадан хабар топган Эргаш қўрбоши ваҳимага тушиб қолди. Босмачилар ўртасида саросима ва парокандалик бошланди.

Мелибой ота раҳбарлиги ва иштирокида қилинган ишларни ёзиб тамомлаш қийин. 75 йиллик умрида жуда кўп воқеаларнинг шоҳиди бўлди. Биз унинг умр дафтарининг саҳифасидан айриминигина варақладик, холос. У Ленин партиясининг садоқатли солдати сифатида энг хавфли пайтларда, энг масъулиятли вазифаларда эл ишончини шараф билан оқлади. Наманган, Андижон, Марғилон шаҳарлари ва Қудашда давлат хавфсизлиги органларида ишлаб, милиция полковниги даражасига кўтарилди.

1937 йили Қўқон шаҳар партия комитетининг биринчи секретари бўлиб ишлаган вақтда Мелибой ота Абдуллаев ҳаётида яна бир муҳим воқеа юз берди. Қўқон округининг меҳнаткашлари унга юксак ишонч билдириб, биринчи чақириқ СССР Олий Советига депутат қилиб сайлашди. Қарийб 10 йил давомида у халқ хизматкори деган юксак ишончга муносиб ишлар қилди. Қайнар волости, Қўқон район ижроия комитети, йирик колхоз ва корхоналарни муваффақиятли бошқарди.

Оташқалб коммунист ҳозир Иттифоқ аҳамиятига эга бўлган шахсий пенсионер. Хизматларига яраша катта ҳурмат эгаси. Файзли кексалик гаштини суряпти.

— Ўн ёшимдан меҳнатга ўрганганим учунми, — дейди ота мийиғида кулиб, — бекор юролмадим. Балиқ сувсиз, инсон меҳнатсиз туролмас экан. Шаҳар раҳбарларига учрадим. Бекорга ишласам ишлайин-у, лекин бекор юрмайман, дедим. Рози бўлишди. Уч йилдан бери шаҳар бозор комитетидаман. Мева-чева ёки сабзавот олиб келган деҳқонлар, рўзғорига керакли нарсаларни харид қилган ишчи ёки хизматчилар хурсандчилиги, эл фаровонлиги-ю, юртдаги маъмурчиликни кўриб, яйраб-яшариб юрибман.

Ота билан хайрлаша туриб, тортиниброқ сўрадик:

— Айтмоқчи, ҳамшаҳар ва ҳамқишлоқларингиз сизни нега «Амин бува» дейишади?

Ота жилмайди:

— Уни суҳбатимиз бошида айтувдим шекилли. Говхона жамоасига раис бўлганимдан бери Амин бувaман.

Д. ЭРГАШЕВ.

⊙ Фарғона область ҳарбий губернатори А. Гиппиус 1916 йил 15 июлда Туркистон ҳарбий губернаторига юборган рапортида шундай деб ёзади:

«Ҳозирги вақтда бошқарищдаги энг биринчи вазифа тартибни тиклаш бўлиб қолди, куч ишлатиб мардикорликка олишни ўйламаса ҳам бўлади»...

⊙ «Қўқон шаҳар Думасига сайлов кунида — 1917 йил 9 сентябрда Жомеда ишчи ва ялангоёқлар вакилларидан беш киши халқни «тўртинчилар» учун овоз беришга чақиргани учун қора калтак қилиб ўлдирилди. Улардан бири — Бильский типографиясининг ҳарф терувчиси Мадаминжон Аҳмедов, иккинчиси «Садои Фарғона» газетаси типографиясини ташкил қилган Обиджон Маҳмудов ва бошқалар эди. Улар биринчи тўртинчилардир...»

(Шахсий пенсионер Шерҳон Муҳаммадиев эсдаликларидан.)

⊙ **«Қўқонда большевистик йўналишдаги янги газета чиқабошлади. Шу кунларда босмадан чиққан унинг биринчи сони катта қизиқиш туғдирди. Ишчи ва солдат депутатлари Қўқон Советининг 28 декабрдаги мажлисида Совет раиси — меньшевик ишдан олинди. Ўрнига большевик ўртоқ Бабушкин сайланди. Совет большевистик кайфиятда. Яқин кунларда ижроия комитетга қайта сайловлар ўтказилади...»**

«Наша газета»дан» 1917 йил.

ДЎСТЛИК КЎПРИГИ

Бундан икки йил аввал шундай кутилмаган бир воқеа юз берди. Қувага йиллар ўтиши билан сарғайган бир сурат «Октябрь» колхози пахтакорларини «сўроқлаб» келиб қолди. Унинг орқасига ёзилган сўзлар ҳам хира тортган. «Суратдаги ўзбеклар — Қува район «Октябрь» колхози пахтакорларининг вакиллари. Улар биз — қизил путиловчилар билан дўст тутингани келишибди. Дўстлик рамзи сифатида эса бир вагон Қува анорини келтиришибди. Биз эса Қува пахтакорларига дўстлигимиз боқий бўлсин деб иккита «фордзон — путиловец» трактори жўнатдик. Бор бўлсин, ишчи-деҳқон бирлиги...» Ана шундай мазмундаги хат сурат орқасига 1931 йилда ёзилган экан.

Сурат эса заводнинг 150 йиллик юбилейига тайёргарлик даврида архивдан чиқиб қолган экан. Шундан кейин ишчилар ўттиз олти йил илгариги дўстликни тиклаш ҳаракатига тушишибди. Қувага сурат билан хат йўллашибди. Собиқ «Октябрь» колхози ҳам, бундан 36 йил илгари «Красний путиловец» заводига борганлар ҳам топилди. «Октябрь» колхози колхозимизнинг бир участкаси бўлиб қолган экан. Ленинградга эса ўша колхоз партия ячейкасининг секретари Абдурасул ота Мамарасулов, раис Исоқжон Исмоилов, комсомол ташкилотининг секретари Холмат Мусаиловлар ва яна икки киши боришган экан. Уларнинг бирортаси ҳам рус тилини билишмаган. Яхши ҳамки путиловчилар орасида татар йигити — слесарь Усмон Каримов бўлган. У ўртада тилмочлик қилган. Деҳқонлар қайтишда Тошкентда Йўлдош ота Охунбобоев қабулида бўлишади. Шунда Йўлдош ота уларнинг журъатига катта баҳо беради.

Ишчилар ҳам, пахтакорлар ҳам дўстликни ардоқлаб, камол топтирдилар. Ўша вақтда ҳар бир ишлаб чиқарилган трактор ҳисобда бўлар, улар Куйбишев ва Оржоникидзенинг кўрсатмасига мувофиқ тақсимланар эди. Лекин қизил путиловчилар дўстлик рамзи сифатида қувалик пахтакорларга ишдан ташқари вақтда ишлаб иккита трактор тайёрлаб беришга аҳд қилдилар. Сергей Миронович Киров ҳам путиловчиларнинг бу аҳдини қизғин маъқуллади. Ниҳоят кўп ўтмай Ленинградда тайёрланган икки «шайтон арава» Қува далаларини шудгор қила бошлади.

Бундан бир йил аввал Киров номидаги собиқ «Красний путиловец» заводи архивидан юқорида биз ҳикоя қилган сурат чиқиб қолди-ю, яна дўстлик иплари уланди. Пахтакорларнинг таклифига кўра 1965 йил ноябрь ойида қизил путиловчилар жавоб визити билан Қувага колхозимизга меҳмон бўлиб келишди. Айни пахта плани тўлган кез эди. Уларни кутиб олиш маросими тўйга айланиб кетди. Қизил путиловчилар делегацияси составида илгари қувалик пахтакорларга тилмочлик қилган татар йигити — ҳозир шахсий пенсионер, қизил путиловчилар ветерани Усмон Каримов ҳам бор эди. Усмон ота билан Абдурасул ота бир-бирларини қучоқлашиб узоқ кўришишди...

Орадан уч ой ўтмай колхозимиз пахтакорлари адресига иккита «Кировец» трактори келиб тушди. Ҳеч ким бундай совғани кутмаган эди. Бу «Кировец» тракторлари «Фордзон — путиловец» тракторларидан бир неча юз баравар қудратли бўлгани каби завод ишчилари билан Қува пахтакорлари ўртасидаги ҳозирги дўстлик кўпригининг пойдевори ҳам биринчи дўстлик кўпригининг пойдеворидан шунча мустаҳкамроқ. Шундай бўлиши ҳам табиий.

Н. УСМОНОВ,
Қува районидаги «Социализм» колхозининг раиси.

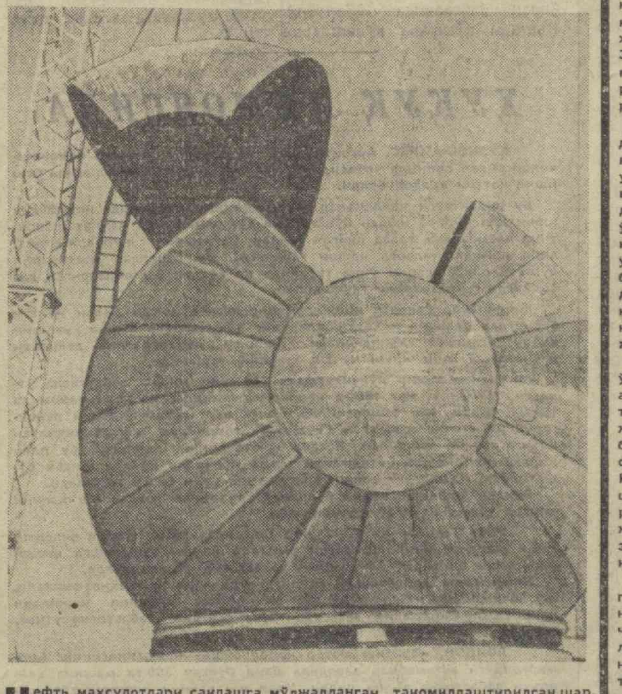

Нефть маҳсулотлари сақлашга мўлжалланган такомиллаштирилган шарнинг довруғи жаҳонга машҳур. Буни ҳам Фарғона мутахассислари тайёрлашган. Суратда: фарғоналик мутахассис ўртоқ Собиров яратган шар.

Г. Бойко фотоси.

ТЕАТРНИНГ ТУҒИЛИШИ

ОЛОВЛИ 1920 йилнинг охирлари эди. Гражданлар уруши авж олган давр. Революцион Советнинг алоҳида бўлимида ишлардим. Бир куни Туркистон фронти сиёсий бошқармасига чақиртириб қолишди. Тошкентга бордим. Сиёсий бошқарма инструктори ҳузурига кирдим. У менга Фрунзенинг топшириғини етказди.

— Сизга муҳим сиёсий топшириқ бор. Фронт учун биринчи ўзбек театрини ташкил этасиз. Бу топшириқни мен Михаил Васильевич Фрунзе номидан бераётирман. Тушунарлими? — деди у ва бир мандат топширди.

Унда «Бадриддин Бахтиёров артист сифатида театр ишларини ташкил этиш учун Қўқон шаҳар оқартув комитети ихтиёрига юборилди. Бу ишда унга ҳамма совет муассасалари амалий ёрдам кўрсатишлари шарт» деб ёзилганди.

Қўқон ҳарбий ҳолатда. Босмачиларга қарши кураш қизиган кезлар. Четдан қараганда театр ташкил қилишнинг ҳеч мавриди эмас. Лекин партия узоқни кўзлаб, ишнинг кўзини билиб театр ташкил қилишни лозим топган экан. Буни кейин тушундик.

Қўқон шаҳар оқартув комитетида Шерхон Муҳаммадиев ҳузурида бўлдим. У Ҳамзахон билан учрашишни маслаҳат берди. Ҳамза театр ташкил қилиш ғоясини қизғин маъқуллади. Пьесалар ёзиб беришга ваъда берди. Кейин биз Шерхон Муҳаммадиев билан биргаликда халқ орасидан талантларни излаб топиб, бир коллективга йиғдик. Ҳамзахон эса «Бой ва батрак» ҳамда «Туркистон табиби» пьесаларини келтириб берди.

Ҳаммадан машаққатлиси саҳналаштириш ҳам эмас, балки хотин-қизлар ролини бажариш учун аёлларнинг йўқлиги эди. Ниҳоят Ҳамзахон пьесада уларни тўрттагача камайтириб беришга мажбур бўлди. Шундай бўлса ҳам дастлабки кезларда она ролида эркак киши саҳнага чиқиб юрди. Мария Кузнецова ўша пайтларда коллективимизга келган. У ўзбек тилини жуда яхши билар экан, қовушиб кетди. Таланти яркираб кўринди-қолди. Пировардида эса республикада хизмат кўрсатган артистка бўлиши бунинг гувоҳидир.

Тез орада коллективимиз ўттиз кишига етди. Тўрт ой тайёрликдан кейин эса Тошкентга кўрикка жўнадик. Ҳозирги М. Горький боғининг ёзлик эстрадасида биринчи марта «Бой ва батрак»ни кўрсатдик. Кўрикка Михаил Васильевич Фрунзе ҳам иштирок этган. Синовдан муваффақиятли ўтдик. Кўрик комиссияси коллективимизни Туркистон фронти қисмларига хизмат кўрсатувчи агитбригадага қўшишни лозим топди.

Биринчи ўзбек театри ана шундай ташкил топган.

Марҳум шахсий пенсионер Бадриддин БАХТИЁРОВНИНГ эсдаликларидан.
[Қўқон ўлкани ўрганиш музейи архивидан олинди].

КЎРИК-КОНКУРС ҚАТНАШЧИЛАРИНИНГ ДИҚҚАТИГА

(Боши биринчи бетда)

КЎРИК-КОНКУРС ШАРТЛАРИ

Кўрик-конкурснинг асосий вазифаси — энг чиройли қилиб қурилган қишлоқ посёлкаларини ёки уларнинг жамоат марказларини аниқлашдан иборат. Энг чиройли қилиб қурилган қишлоқ посёлкалари ёки уларнинг жамоат марказлари ўз архитектура — планлаштириш ечилмалари, биноларининг хили ва қурилиш сифати жиҳатидан шу жойларда яшовчи аҳолининг меҳнат фаолияти ва дам олиши учун энг яхши шарт-шароитлар яратиб берилишини таъминламоғи керак.

Кўрик-конкурсда лойиҳалаш ишларини амалга оширадиган, аҳоли яшайдиган қишлоқ жойларни қурадиган ва обод қиладиган совхозлар, колхозлар ва бошқа қишлоқ хўжалик ташкилотлари ҳамда корхоналари, қурилиш ва лойиҳалаш ташкилотлари, шунингдек қишлоқ билан шаҳар турмушининг маданий-маиший шароитларидаги тафовутларни бартараф этишга қаратилган конкрет тадбирларни ўтказишда актив қатнашувчи меҳнаткашлар депутатлари маҳаллий Советларининг ижрокомлари, меҳнаткашларнинг жамоат ташкилотлари иштирок қилишлари мумкин.

Кўрик-конкурс натижалари қуйидаги бешта зона бўйича алоҳида-алоҳида якунланади:

I зона — РСФСР (жанубий районлардан ташқари). Қозоғистоннинг шимолий ва марказий районлари;

II зона — Белоруссия, Литва, Латвия, Эстония;

III зона — Украина, Молдавия, РСФСРнинг жанубий районлари;

IV зона — Грузия, Озарбайжон, Арманистон;

V зона — Қозоғистоннинг жанубий районлари, Қирғизистон, Ўзбекистон, Туркманистон, Тожикистон.

АСОСИЙ ТАЛАБЛАР

Посёлкалар қишлоқ аҳолисининг меҳнат қилиши ва дам олиши учун ҳамда қишлоқ аҳолисига маданий-маиший хизмат кўрсатишни янада яхшилаш учун энг қулай шарт-шароитлар яратилишини таъминламоғи лозим.

Кўрик-конкурсда қатнаштириш учун тавсия қилинадиган посёлкалар қаторига асосан, белгиланган тартибда тасдиқланган планлаштириш ва қуриш лойиҳалари (схемалари) билан қурилган посёлкалар киритилмоғи керак. Посёлкалар (ёки уларнинг марказий қисми) клубларга, мактабларга, болалар боғчаларига, магазинларга, ошхоналар ва ҳаммомларга эга бўлиши, электрлаштирилган, кўкаламзорлаштирилган бўлиши, обод йўллари ва ташқи водопроводга эга бўлиши зарур. Посёлкалар газлаштирилган, уй-жой бинолари ва жамоатчилик биноларига водопровод, канализация ўтказилган ва улар иссиқлик билан таъминланган бўлса, бундай посёлкаларга баҳо бериш вақтида қўшимча баллар ҳисоб қилинади.

Посёлка ёки унинг марказида қурилган бинолар, иншоотлар ва ободончилик объектларининг кўпчилиги фойдаланишга топширилаётган вақтда сифат баҳоси «яхши»дан паст бўлмаслиги керак.

Кўрик-конкурсга тақдим этилган материалларни қараб чиқиш вақтида қурилишнинг тежамлилиги, мавжуд капитал бинолардан фойдаланишнинг ихчамлиги, қурилиш учун типовой лойиҳалар қўлланилганлиги, жамоатчилик бинолари кооперативлаштирилганлиги ва уйғунлаштирилганлиги, шунингдек қурилишнинг бошқа архитектура-планлаштириш фазилатлари ҳисобга олинади.

Бир қаватли уйларни қуриш зонасида ва икки қатор квартиралари билан уйғунлаштириб қурилган уйлар зонасида квартиралар ҳузурида участкалар ва аҳолининг якка тартибда фойдаланиши учун ҳамда уй-жой биноларидан фойдаланишнинг қулайлиги ва санитария-гигиена талаблари ҳисобга олинган ҳолда тақсимланган хўжалик иморатларининг мавжудлиги қурилиш элементларидан бири бўлмоғи керак.

МАТЕРИАЛЛАРНИ ТАҚДИМ ЭТИШ ТАРТИБИ

Кўрик-конкурсга қуйидаги материаллар тақдим этилиши керак:

1. Қуйидагилар кўрсатилгани ҳолда посёлка қурилиши тўғрисидаги изоҳнома:

— умумий маълумотлар: посёлканинг номи ва унинг ўрнашган жойи (республика, область, район), қурилишнинг асосий ҳажмини амалга оширган қурилиш ташкилоти, планлаштириш ва қуриш лойиҳасини ишлаб чиққан, шунингдек асосий биноларнинг бир-бирига уйғунлашувини таъмин этган лойиҳалаш ташкилотининг, жамоат бинолари қурилиш ва ободончилик ишлари бошланган йилнинг номи;

посёлка архитектура-лойиҳалаш ечилмасининг, шунингдек инженерлик ускуналари ва ободончилик системаларининг асослари;

— посёлкани янада кенгайтириш ва уни ободонлаштириш истиқболлари;

— техника-иқтисодий кўрсаткичлар (территория баланси — қурилган уй-жой бинолари, шу жумладан турли хил қаватли уйлар, жамоат муассасаларининг участкалари, жамоатчилик фойдаланадиган кўчатзорлар, кўчалар, майдонлар, йўллар банд қилиб турган майдоннинг ҳажми; аҳолининг сони ва уй-жой фондининг фойдаланиладиган умумий майдони).

2. Камида 1 : 5000 миқёсидаги посёлканинг бош плани ёки схемаси техника иқтисодий кўрсаткичлари ва бино ҳамда иншоотларнинг экспликацияси билан бирга.

3. Энг йирик биноларнинг олд томонлари ва планлари.

4. Қурилган объектларнинг натура ҳолидаги фотографияси: комплекс қурилиш (посёлка, посёлка маркази) учун — 36×24 сантиметрдан 54×24 сантиметргача ҳажмидаги фотопанорамалар; айрим уй-жой ва маданий-маиший бинолар учун — биноларнинг 24×30 сантиметргача ҳажмидаги умумий кўриниши фотоси, шунингдек уй-жой квартиралари, клублар, кинотеатрлар, мактаблар, магазинлар ва бошқа объектларнинг ички кўриниши фотоси. График материаллар билан ихтиёрий безаш методи. 120×75 сантиметрли планшетларнинг миқдори.

5. Қурилишнинг сифати ва уй-жой бинолари, клублар, мактаблар, магазинлар ва бошқа объектлардан фойдаланишнинг қулайлиги ҳақида айрим бинолардан фойдаланаётган ташкилотларнинг берган баҳолари.

Албатта тақдим этилиши шарт бўлган ана шу материаллардан ташқари, посёлка ободончилиги ва уни қуриш даражасини тўлароқ тавсифлаб берадиган қўшимча материаллар ҳам топширилиши мумкин.

МАТЕРИАЛЛАРНИ ТАНЛАШ

Кўрик-конкурсда қатнаштириш учун энг яхши посёлкалар республика (областларга бўлинмаган иттифоқдош республика ва автоном республика), АССР, ўлка ва областларнинг қурилиш ва архитектура ишлари бўйича ташкилотлари томонидан районлар, ўлка ва областларнинг Совет ва қишлоқ хўжалик органлари, қурилиш ва бинокорлик материаллари саноати ишчилари, қишлоқ хўжалиги ва тайёрлаш ишчи ва хизматчилари касаба союзлари ҳамда бошқа манфаатдор ташкилотлар томонидан танлаб олинади.

Кўрик-конкурсда иштирок қилишлари учун тавсия этилаётган посёлкалар бўйича материаллар иттифоқдош республикалар Госстройларига қараб чиқиш учун ана шу Госстройлар белгилаган муддатларда топширилади.

Кўрик-конкурс жюрисининг қарамоғига материаллар иттифоқдош республикаларнинг Госстройлари томонидан иттифоқдош республикалар қишлоқ хўжалик министрликлари, қурилиш ва бинокорлик материаллари саноати ишчилари касаба союзи республика комитетлари ва қишлоқ хўжалиги ҳамда тайёрлаш ишчи ва хизматчилари касаба союзи республика комитетлари томонидан тақдим этилади.

Кўрик-конкурснинг биринчи босқичида иштирок қилишлари учун материаллар жюрига 1967 йил 1 сентябридан кечиктирилмай қуйидаги адресга: Москва, Г-146, Фрунзе набережнаяси, 30, СССР Халқ хўжалиги ютуқлари виставкаси, «Қурилиш» бўлимига, «Бутуниттифоқ кўриги конкурсига» деб кўрсатилиб тақдим этилиши керак. Кўрик конкурснинг иккинчи босқичи бўйича материалларни тақдим этиш муддати 1970 йил 1 февраль.

1967 йилнинг 1 октябридан 20 октябригача СССР Халқ хўжалиги ютуқлари виставкасида кўрик-конкурсга тақдим этилган материаллар виставкаси ўтказилади, улар жамоатчилик ва мутахассислар томонидан муҳокама қилинади.

Энг яхши посёлкалар тўғрисидаги материаллар СССР Халқ хўжалиги ютуқлари виставкасининг «Қишлоқ қурилиши» павильонига экспонат сифатида қўйилади.

ҒОЛИБЛАРНИ МУКОФОТЛАШ

Кўрик-конкурс ғолиблари жюрининг тақдим этиши билан СССР Халқ хўжалиги ютуқлари виставкаси Бош комитети томонидан Виставка қатнашчилари деб тасдиқланади ва СССР Халқ хўжалиги ютуқлари виставкасининг диплом ҳамда медаллари билан, шунингдек, конкурс ташкилотчилари таъсис этадиган мукофотлар билан тақдирланади.

Кўрик-конкурснинг биринчи босқичи ғолибларини мукофотлаш учун СССР Халқ хўжалиги ютуқлари виставкасининг 150 та дипломи, шу жумладан биринчи даражали 25 та диплом, иккинчи даражали 50 та диплом ва учинчи даражали 75 та диплом ажратилмоқда.

Кўрик-конкурс натижалари бўйича қайд қилинган конкурс ғолиблари бўлмиш ташкилотларнинг ходимларини СССР Халқ хўжалиги ютуқлари дипломлари билан мукофотлаш учун СССР Халқ хўжалиги ютуқлари виставкасининг 1250 та медали, шу жумладан 75 та олтин, 150 та кумуш, 775 та бронза медали ва 250 та «Халқ хўжалиги ютуқлари виставкасининг ёш қатнашчиси» медали ажратилмоқда.

Кўрик-конкурс иккинчи босқичининг ғолибларини рағбатлантириш учун мукофотларнинг миқдори ва турлари конкурс ташкилотчилари томонидан белгиланади ва қўшимча эълон қилинади.

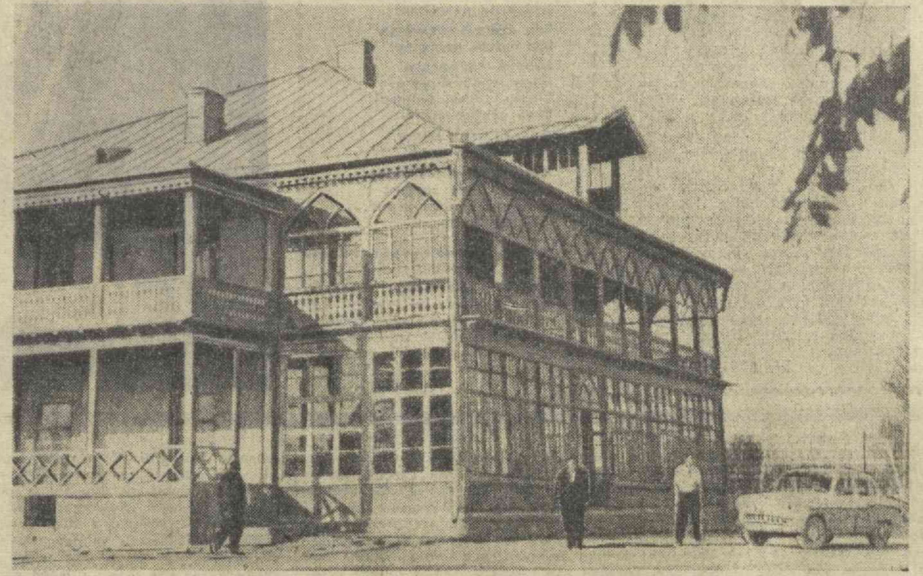

Андижон. Хўжаобод районидаги «Ленинград» колхозида меҳнаткашлар учун дам олиш уйи қурилиб, ишга туширилди. Суратда: дам олиш уйи биноси.

У. Раҳимов фотоси.

Редактор ўринбосари Х. ЕДГОРОВ.

ПЛАНЕТАМИЗДА

ВЬЕТНАМДАГИ УРУШГА ҚАРШИ

НЬЮ-ЙОРК. Америкадаги атоқли 14 юрист—олимнинг «Нью-Йорк таймс» газетасида эълон қилинган баёнотида бундай дейилади: АҚШнинг Вьетнамдаги интервенцияси Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг уставини ва халқаро ҳуқуқнинг асосий принципларини бузишдир. Америка юристлари АҚШ ҳукуматидан Вьетнам Демократик Республикасини бомбардимон қилишни дарҳол тўхтатишни, Жанубий Вьетнамдаги уруш ҳаракатларини кенгайтирмасликни, 1954 йилда Женевада тузилган битимлар асосида музокаралар олиб боришни талаб қиладилар.

Президент Жонсонга очиқ хат юборган Йэль университетининг профессорлари ва ўқитувчиларидан бир группаси Американинг Шимолий Вьетнам территориясини ҳаводан бомбардимон қилишини дарҳол тўхтатишини талаб қилди.

БОНН. Руҳоний Мартин Нимеллер Американинг Вьетнамдаги агрессиясини тўхтатишга катъий даъват этди. У «Шпигель» журналида босилган суҳбатида Американинг Вьетнам Демократик Республикаси территориясини бомбардимон қилишини дарҳол тўхтатиш ва Америка қўшинларини Жанубий Вьетнамдан олиб чиқиб кетиш зарур эканлигини таъкидлади.

(ТАСС).

ТАЛАФОТЛАР КЎПАЙМОҚДА

ХАНОЙ, 17 январь. (ТАСС). ВИА агентлигининг хабар беришича, кеча Вьетнам Халқ армиясининг зенит қисмлари ВДРнинг Туенкуанг ва Хайзионг вилоятлари осмонида Американинг якки самолётини уриб туширганлар. Хайзионг вилояти осмонида уриб туширилган самолётлардан бири АҚШнинг учувчисиз учадиган разведкачи самолёти экан.

Шундай қилиб, дейилади хабарда, Вьетнам Демократик Республикасининг территорияси устида уриб туширилган Америка самолётларининг умумий сони 1.636 тага етиб қолди.

ЖАНУБИЙ ВЬЕТНАМДАГИ УРУШ ҲАРАКАТЛАРИ

ХАНОЙ, 16 январь. (ТАСС). Жанубий Вьетнам Озодлик армияси 6 январда душманга тўсатдан зарба бериб, Америка қўшинларининг Бенче вилоятида ўтказиладиган жазо операцияларини чиппакка чиқарди. ВИА агентлигининг хабар беришига кўра, ватанпарварлар жанг вақтида Америка ҳарбий кемасини ёндириб юбориб, юздан ошиқ солдат ва офицерларини сафдан чиқарганлар.

Озодлик армиясининг жангчилари ўша куни партизанлар билан биргаликда Жанубий Вьетнам қўғирчоқ қўшинларининг тўртта ҳарбий постига ҳужум қилиб, душманнинг иккита пиёда взводини яксон этганлар.

Озодлик агентлигининг маълумотларига кўра, январнинг биринчи ҳафтасида Бенче вилоятида америкаликлар ва Жанубий Вьетнам қўғирчоқ ҳукумати армиясининг талафоти 600 кишидан ортиқ бўлган.

13 январда Куангнам вилоятида ватанпарварлар Чулай авиабазаси ғарбидаги районда Америка денгиз пиёдалари позициясини минометдан ўққа тутиб, душманга талафот етказганлар.

НЕГРЛАРДАН БИРИНЧИ БОШ МИНИСТР

ЛОНДОН, 17 январь. (ТАСС). Прогрессив либерал партиянинг раҳбари, негрларнинг сиёсий арбоби Линден Пиндлинг Багам ороллари тарихида биринчи марта бош министр қилиб сайланди. Либерал партия аъзоларининг кўпчилигини ороллнинг маҳаллий аҳолиси вакиллари ташкил этади.

Рейтер агентлиги мухбирининг Нассаудан хабар беришича, инглиз губернатори Ральф Грей кеча Линден Пиндлингга қасам ичирган.

ҲУҚУҚ ҲИМОЯСИДА

БУЭНОС-АЙРЕС. Аргентинанинг Тукумане вилоятида намойишчилар билан полиция ўртасида бўлган тўқнашувлар натижасида беш ишчи қаттиқ ярадор бўлди.

Бу вилоятдаги қанд-шакар заводларининг намойишда қатнашган ишчилари кўплаб ишдан бўшатишни тўхтатишни ва меҳнат шароитини яхшилашни талаб қилган эдилар. Полициянинг қуролли отрядлари намойишчиларга қарши ташланди. Бу отрядлар ишчиларни қуршаб олиб, уларни ўққа тутдилар ва кўздан ёш оқизадиган газ солинган гранаталарни ташладилар.

Қанд-шакар саноати ишчиларининг касаба союзи эълон қилган баёнотида реакция меҳнаткашларнинг ҳуқуқларига қарши ҳужумни кучайтирганлиги таъкидланади. Кейинги кунлардагина, дейилади баёнотда, 4 минг киши кўчага чиқариб ташланди.

Аргентина темир йўлчиларидан 220 минг киши забастовка ўтказди. Мамлакатнинг темир йўлларида поездлар қатнови тамомила тўхтаб қолди. Иш ташловчилар темир йўл шохобчиларини реконструкция қилиш юзасидан ҳукумат томонидан ишлаб чиқилган планга қарши чиқдилар. Касаба союзларининг фикрича, бу план амалга оширилиши натижасида темир йўлчилар кўплаб ишдан бўшатилади, шунингдек саккиз соатлик иш куни бекор қилинади.

Бундан ташқари, темир йўлчилар тўланмай қолган иш ҳақини дарҳол тўлашни талаб қилмоқдалар.

РИМ. Торрита ва Синалунга шаҳарларидаги (Сиена вилояти) ғишт заводларининг ишчилари оммавий ишдан бўшатишга қарши норозилик билдириб 24 соатлик забастовка уюштирдилар.

Бинокорлик саноатидаги бошқа тармоқларнинг меҳнаткашлари, шу шаҳарлардаги ҳунармандлар ва қишлоқ хўжалик ишчилари улар билан бирдамлик юзасидан тўрт соатлик забастовка ўтказдилар.

ЛОНДОН. «Бритиш мотор корпорейшн» компаниясининг Бирмингемдаги автомобиль заводида банд бўлган 300 та машина ҳайдовчи забастовка эълон қилди. Улар иш ҳақини ошириш тўғрисидаги талабларини қондиришдан маъмуриятнинг бош тортганлигига қарши норозилик билдирмоқдалар.

«Ровер компани лимитед» автомобиль фирмасининг Бирмингем яқинидаги Солихалл шаҳри заводидаги 350 ишчи ҳам иш ташлади. Улар меҳнат шароитини яхшилашни талаб қилмоқдалар.

ЛОНДОН. Монреалдаги 9 минг ўқитувчи забастовка қилганлиги натижасида 217 минг бола ўқийдиган 500 бошланғич ва ўрта мактаб ёпилди. Рейтер агентлиги мухбирининг Монреалдан хабар беришича, иш ташлаган ўқитувчилар иш ҳақининг оширилишини талаб қилмоқдалар. (ТАСС).

Вьетнам Демократик Республикаси. Ёшлар ҳам ўз ватанини катталар билан ёнма-ён туриб ҳимоя қилишяпти. Суратда: Ханой аэроклубининг аъзолари парашютчи қизлар машқ пайтида.

ВИА—ТАСС фотоси.

ФАН ОЛАМИДА

МУЗ ОРАСИДАГИ ҲАЁТ

Совет биологларининг аниқлашича, Антарктида музларида анчагина организмлар ва балиқчалар паноҳ топибгина қолмай, шу билан бирга унда озиқланишар ҳам экан. Диатом сув кўкатлари билан озиқланадиган шундай ўзига хос жониворлар оламини (булар ҳам музда ҳаёт кечиради) аквалангчи биологлар Мирний обсерваторияси яқинида ва Эндерби оролидаги Молодежная станциясида топганлар.

Сувга туташ музнинг юмшоқ қатламида полихетлар, каляноидлар ва циклопоидларга оид денгиз организмларининг ўнга яқин турлари топилган. «Музли группа» да ёнбошлаб сузадиган балиқ ва кенг пешана балиқларининг болалари кўпроқ тарқалган.

СУВ ОМБОРИ «ШТАТИДАГИ» АВТОМАТЛАР

Сув омборларининг юзасини жуда аниқ ўлчайдиган автомат асбобни грузин мутахассислари ясаганлар. Техника фанлари кандидати Н. Калатишвили ва инженер В. Филимонов (Грузия Фанлар академияси электроника, автоматика ва телемеханика институтининг ходимлари) сув омбори юзасининг беш сантиметрдан 40 метрга қадар ўзгаришини қайд қила оладиган қурилма ясадилар. Улар бу асбобга «дискрет телеўлчаш қурилмаси» деган ном бердилар.

Ўзига хос фотокўз ёрдамида асбоб қайд қилган маълумотлар (сув юзасининг ўзгариш шифрлари) электр импульсларига айлантирилиб сим орқали марказий диспетчерлик пунктига юборилади. Бу ерда шифрнинг маъноси очилади.

Қуйи Самгор суғориш системасининг (шарқий Грузия) Сион сув омборида шу асбоблардан фойдаланила бошланди.

АЛАНГАДА ҲАМ ЁНМАЙДИ

Уй аланга ичида, ёнғин хоналарда у ёқдан-бу ёққа айланар, деворларга урилар, томгача етиб қайтарди. Теварак-атрофда эса кишилар бамайлихотир туришибди. Улар томга бостирилган материал ёниш-ёнмаслигини кузатишяпти. Аланга томга етиб тўхтагандан кейин ҳаммаси хурсандчиликдан кулиб юборишди.

Бошиданоқ ҳаммасини айтиб қўяқолайлик: бу воқеани тасодифий деб айтиш мумкин эмас. Тўғрироғи, ёнғин ўрмон саноати механизациялаш ва энергетика марказий илмий-текшириш институтининг ходимлари томонидан планлаштирилган. Ёнғинни темир ёки черепица қайтаргани йўқ. Уни ёғоч тўсиб қолди. Қурилиш ишининг «ветерани» дан ана шундай ажойиб материал тайёрланган. Том тепасига ёпиш ҳуқуқини олиш учун у аланга ва сувни кечиб ўтди. Унга узоқ вақт сув тўлатилган ҳовуз «азоби» ҳам, 25 марта музлаш ва эриш ҳам таъсир қилмади. Дарахтни уч соат мобайнида иссиқ сувда «қайнатиб», сўнгра 100 градус температурада қуритишди, кейин яна қайнатишди... Бироқ, томларни бостириш учун ишлатиладиган янги материал ҳаммасига чидади.

Бу материал асбоцемент листларидан бир ярим баравар, тунукадан 5 баравар енгилдир. У узоқ вақтгача чидайди ва турли рангга бўялиши мумкин. Қурилиш индустрияси корхоналари янги материални оммавий равишда ишлаб чиқаришга киришди.

МЎЪЖИЗАСИЗ МЎЪЖИЗАЛАР

ҚАНДАЙ СОЧ ТЕЗ ОҚАРАДИ?

Кўпчилик кишилар, қора соч сариқ сочга қараганда тез оқаради, деб ўйлайдилар. Австралиялик профессорлар Р. Уолш ва Я. Кэоч бу фикрнинг нотўғри эканлигини исбот этишди. Улар 8500 кишини текширувдан ўтказиб, қора сочдан кўра сариқ соч тезроқ оқарар экан, деган узил-кесил хулосага келишди.

ТАНАМИЗНИНГ ҲАРОРАТИ

Агар танамиз тери билан эмас, балки, термосга ўхшаб, иссиқликни ўтказмайдиган нарса билан қопланганида эди, бир соатдаёқ унинг ҳарорати бир ярим градусга кўтарилган, қирқ соатдан кейин эса қайнаш даражасига келиб қолган бўларди.

КИЧКИНА ДЕМАНГ БИЗНИ..

Океанларда тумшуғи чина каби ўткир жажжи бир балиқ яшайди. Буни қаранггки, ҳеч нарсадан тап тортмайдиган акула шу балиқдан қўрқаркан. Акула бехосдан уни ютиб юборса борми, балиқча йиртқичнинг ошқозонини ва танасини тешиб ташқарига чиқиб кетар, натижада акула ҳалок бўлар экан.

РАДИО БУГУН

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

8.25 — Қўшиқ ва романслар, 9.30 — Чолғу куйлари, 10.10 — Қўшиқлар, 10.30 — Қўшиқлар (Коммунистик партия ҳақида), 11.10 — «Идеология ва ҳаёт», 11.25 — Музикали танаффус, 12.15 — Спорт (рус.), 12.30 — Топишмоқли концерт, 13.30 — Классик куйлар, 16.15 — М. Юсупов. «Хоразм қўшиғи» операсидан парчалар, 17.00 — «Ёшлик» радиостанцияси, 18.10 — «Сибирь фантазияси», 18.30 — Қўшиқлар, (Ўзбекистон халқ артисти С. Ярашев ижросида), 19.20 — Қозоқ куйлари, 20.00 — Концерт (Ўзбекистон санъат усталари), 20.45 — «Ишчи сулоласи» (радиоочерк), 21.20 — Концерт (қишлоқ хўжалик ходимлари учун), 22.00 — «Мактаб ва жамоатчилик» (суҳбат), 22.15 — Куйлар, 22.40 — Поэзия кечаси, 23.20 — Концерт (сайловчиларнинг талабига мувофиқ).

ТЕЛЕВИДЕНИЕ БУГУН

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

Ўзбек тилида: 17.55 — **Эшиттиришлар программаси**, 18.00 — **Телевизион янгиликлар**, 18.15 — **Ёш куч** (болалар учун спорт программаси), 18.55 — **Илғорлар минбари** (қишлоқ хўжалик ходимлари учун), 19.10 — **Ўзбекистон радиоси ва телевидениеси хори**, (концерт).

Рус тилида: 19.40 — **Телевизион янгиликлар.**

19.50 — **Эртаги кун программаси ва эълонлар.**

20.00 дан — **Москва кўрсатади.**

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

Рус тилида: 17.55 — **Эшиттиришлар программаси**, 18.00 — **Китоб — кичкинтойларга**, 18.30 — **Спорт**, 18.50 — **Телевизион янгиликлар**, 19.00 — **Юлдузлар табассум қилади** (телеспектакль).

Қозоқ тилида: 20.25 — **«Чаноқ» совхозининг истиқболи** (эшиттириш ва концерт).

Ўзбек тилида: 21.25 — **Телевизион янгиликлар**, 21.35 — **Ғишт ишлаб чиқаришдаги янгиликлар** (капитал қурилишига эътибор берайлик), 21.55 — **Улуғ Октябрнинг 50 йиллиги олдидан. Буюк кунлар ёдгорликлари**, 22.15 — **Дмитро Горицвиг** (бадиий фильм).

ТЕАТР

НАВОИЙ НОМЛИ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРДА — 18/I да **Борис Годунов**, 19/I да **Зулматдан зиё** (билетлар сотилган).

ҲАМЗА НОМЛИ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРДА — 18/I да **Оқ кабутар**, 19/I да **Алишер Навоий**.

МУҚИМИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА — 18/I да **Ватан ишқи**, 19/I да **Ўғил уйлантириш**.

Бизнинг адрес ва телефонлар
СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

ТОШКЕНТ, «ПРАВДА ВОСТОКА» КЎЧАСИ № 26. Редактор — В36545, Редактор ўринбосарлари — В37914, В39323, Масъул секретарь — В34455, Масъул секретарь ўринбосарлари — В37283, Партия турмуши — В33469, В37221, Марксизм-ленинизм назариясини пропаганда қилиш, халқаро ҳаёт — В31216, Коммунистик тарбия — В31455, Саноат, капитал қурилиш ва транспорт — В34780, Совет қурилиши — В33258, Қишлоқ хўжалик — В37604, Адабиёт ва санъат — В32036, В37221, Фан, мактаб ва олий ўқув юртлари — В34451, Маҳаллий ахборот — В32347, Оммавий ишлар ва хатлар — В38679, В33553, Иллюстрация — В34524, Стенографистка — В37343, Корректура — В37162, Эълонлар — В36142, Коммутатор — В30249, В30250, В30251, В30252, В30253, В30254, В30255, В30256, В30257, В30258.

№ А — 15. ИНДЕКС 64543. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети Бирлашган нашриётининг босмахонаси, Тошкент шаҳри. Р. 04013.